

Stap 5 mix

De planning is sommige antwoorden uit te breiden (suggesties zijn welkom). Later het bestand opnieuw downloaden zal daarom zinvol zijn. De slordigheden die er altijd insluipen zijn er dan ook (deels) uit.

3

- 1) Mat op de onderste rij zit in de stelling. Verder zien we dat ♖d7 gepend staat. Dus uitschakelen van het dekkende stuk met 1. ♖e7 ♗d8 2. ♖xd7 (beter dan 2. ♗xd8).
- 2) Een pittige opgave aan het begin maar het dient als voorbeeld dat met de juiste aanpak vrijwel alles op te lossen is. Het eerste wat opvalt is de mogelijkheid van een aftrek- of dubbelschaak. Wat weten we van dat thema? Gebruikelijk zijn: het kopstuk valt een tweede aanvaldoel aan en het kopstuk jaagt de koning (in een matnet). Dat is lang niet alles. Hier zien we: kopstuk voorkomt vlucht (kopstuk wordt bewaker) en kopstuk schakelt een verdediger uit. Het primitieve 1. ♗c5+ ♗e7 levert niets op. Juist is 1. ♗e5+ (jaagt de koning, bewaakt veld g6 en onderbreekt de dekking van de toren op e1). Ineens is de toren in beeld als ongedekt stuk, dus er is een tweede aanvaldoel. Na 1. ... ♗f8 is twee keer jagen genoeg voor een geslaagde dubbele aanval met de dame: 2. ♗b8+ ♗e8 3. ♗b4+.
- 3) Veel witte aanvallers en voldoende zwarte verdedigers, maar die staan voornamelijk de eigen koning in de weg. Mat door toegang is mogelijk: 1. ♗h5+ ♗h7 2. ♗xh6+ ♗xh6 3. ♗g5#
- 4) Kwetsbare koning, genoeg aanvallers. Het loperschaak op e7 leidt tot snel mat en daarom voldoet het weglukken van het paard: 1. ... ♖xd4+ 2. ♗xd4 ♗e7+ 3. ♗a4 ♖xa2+
- 5) Pat vermijden (1. ♗xf5?) en schaak op c5 niet toestaan: 1. ♗c7 ♗g6 2. ♗g7+ ♗xg7+ 3. hxg7#
- 6) 1. ♗h5 ♗d3 (1. ... h6 2. ♗xh6) 2. ♖e4 h6 3. ♗xh6. Aanvaller aanvoeren en het dekkende stuk uitschakelen door onderbreken.
- 7) Doorslaggevend is de kwetsbare stand van de zwarte koning. Dat komt omdat de zwarte zware stukken niet direct mee kunnen verdedigen. Zwart aan zet zou met ♖d4 volkomen veilig zijn. Wit moet daarom opschieten.
1. ♗a2 (de dreiging ♗f7+ is te lastig te pareren) 1. ... ♖c4 (1. ... ♗c4 2. ♗a7 en het paard is niet veilig te dekken) 2. ♗a7 e4 3. ♗e6+. Ook zonder deze paardvork is de zwarte stelling hopeloos. Dat moet een 5e stapper aanvoelen (veel eigen activiteit en kwetsbaarheid bij de tegenstander). Ook 3. ♖d1 (stuk erbij) of 3. g3 ♗e5 4. ♗c6 (uitschakelen verdediger) winnen gemakkelijk.
1. c6 geeft zwart de kans het paard aan te vallen met 1. ... ♖d4.
1. g3 ♗c4 en houdt zwart de witte dame uit zijn stelling na zowel 2. ♗d1 ♗d5 als 2. ♗d2 ♗d4.
- 8) 1. ♗f8+ (1. ♗b8+ ♗h7 2. ♗f8 ♗g5#) 1. ... ♗h7 2. ♗xh6+ ♗xh6 3. ♖h3#. Beide koning zijn kwetsbaar. Tijdwinst essentieel.
- 9) 1. ... ♗xd5 2. cxd5! ♗c5 3. a3 en 4. b4 kost een stuk, evenals 2. ... ♗g5. Slaan met een stuk op d5 is iets beter voor wit (loperpaar, betere pionnenstructuur).
- 10) 1. ... ♗c1+ 2. ♗xc1 ♖c6+. Verdedig tegen penning door het weglukken van het pennende stuk.
- 11) 1. ... ♗c4+ 2. ♗g1 ♗e2 3. ♗b8+ ♗c8. Binnendringen op de tweede rij is logisch. Van belang is om het tussenplaatsen op c8 van te voren te zien.
- 12) 1. ♗a7+ ♗b7 (1. ... ♗c8 2. ♗xb6) 2. ♖a6 ♗b8 3. ♗xb6+ ♗c8 4. ♖a5. Kwetsbare zwarte koning (weinig verdedigers). Dankzij de penning na de eerste zet kan wit de toren erbij halen (standaardwending).

4

- 1) f7 ♗xf2 2. fxe8♗. Dankzij een tussenzet wint wit zijn toren terug. Hij komt twee pionnen voor.
- 2) De loper staat aangevallen. Het loperpaar opgeven is niet nodig. Welke loperzet? De actiefste houdt geen rekening met de mogelijkheden van de tegenstander.
1. ... ♗e7! De loper kan snel weer actiever worden (f5 op goed moment).
1. ... ♗b6? 2. ♗b5. De loper op b6 dekt veld d6 niet meer.
1. ... ♖c8 2. ♗xc5 ♖xc5.
- 3) 1. ♗g7+ ♖xg7 2. ♖e8+ ♖g8 3. ♖xg8+ ♗xg8 4. ♖d8#. Overwicht aanvallers. De zwarte matdreiging dwingt wit snel te handelen. Standaardwending.
- 4) 1. ... ♗d3 2. c7 ♗e5+ 3. ♗g3. Het enige veld waarbij het paard niet met tempo veld c8 kan controleren of de gepromoveerde dame met een paardvork wint (bijv. 3. ♗e4 ♗c4 4. c8♗ ♗d6+)
- 5) 1. ... g5+ 2. ♗g3 ♗e1+ 3. ♗h3 ♗h4#. Dit is mat in drie. Ook de samenwerking van dame en paard is dodelijk: 1. ... ♗e5+ 2. ♗g4 h5+ 3. ♗h3 ♗f7 4. g3 ♗f5. De menselijke zet; de computer geeft 4. ... ♗h7 en 4. ... ♗g8 als sneller. Ook 4. ... ♗e2 5. ♗xh5 ♗e8+ 6. ♗h4 ♗c8 springt niet direct in het oog.
- 6) 1. ♖a4 ♗c8 2. ♖a8 (penning: kopstuk jagen en pen).
- 7) 1. ... ♗e4 2. ♗d4 ♗xd4 3. ♗xd4 ♗xc3 4. bxc3 ♖xb1+. Gebruik maken van de penning over de b-lijn. Voorbereidende zet: richten.
- 8) 1. d4+ ♗xd4 2. ♖b5+ ♗d5 3. d4#. Tijdwinst. Het pionoffer schakelt met een penning de dame als verdediger uit.
- 9) 1. ♗c8 (1. ♖bf1 g4+ 2. ♗h4 ♖h2+ 3. ♖xh2 ♖xh2#) 1. ... g4+ 2. ♗xg4+ ♗xg4 3. ♗xg4 (verdedig tegen mat)
- 10) 1. b5 ♗c5 2. ♗xc5 bxc5 3. ♗b8+. (uitschakelen verdediging: weggagen+slaan en dubbele aanval: dame)
- 11) 1. ♗d4+ ♗xe3 2. ♗b6! Batterij neerzetten en zetsdwang (elke zet kost de loper).

- 12) 1. ♖f7+ ♗x7 2. ♗x7 ♗f8 3. ♗xa8 ♗xa8 4. ♗xg7#. Het paardschaak dient om de dame te activeren, zwart moet nemen (1. ... ♕g8 2. ♕e7#). Zwart kan punt g7 nog dekken maar de dame is eenvoudig weg te lokken.

5

- 1) 1. ♕b5 cxb5 (1. ... ♗c5 2. ♕c7+) 2. ♕xf7+ ♕xf7 3. ♗xa3 (baanruiming en aftrekaanval)
- 2) 1. ♗f7 ♗e5 2. ♕f8+ (lokken, jagen en dubbele aanval: paard)
- 3) 1. ♗xd6 (1. ♕xf8? ♕c5+ 2. ♕g3 ♗xd1 3. ♗xd1 ♕g1) 1. ... cxd6 2. ♕xf8 (verdedig tegen vrijpion)
- 4) 1. ... ♕xe5 2. fxe5 ♗xe5 3. ♕f4 (insluiten)
- 5) 1. ♕g5 (1. ♕h5? ♕g7; 2. e6? ♗e7) 1. ... ♗xe5+ (1. ... ♕g7 2. ♗a7+ ♕h8 3. ♕f6 ♗f8+ 4. ♗f7) 2. ♕g6 ♗e8 3. ♕f7 ♗e1 4. ♗h6# (*Ulrichsen 2001*) Kwetsbaarheid uitbuiten, slechte stand koning.
- 6) 1. ... ♕f3+ 2. ♕h1 ♕xg3+ 3. ♕xg3 ♗h2# Kwetsbaarheid uitbuiten, slechte stand koning.
- 7) 1. ... ♕c6 2. ♗xd8 ♕xd8 (insluiten)
- 8) Lastig? Nee, niet bij de juiste aanpak. Mat op de onderste rij springt in het oog. De dame op d6 moet 'weg'. Vergeet niet de ongedekte toren op a6. De eerste zet is logisch: 1. c5 ♕xc5 (Voor de weerlegging van 1. ... ♗d8 komt de ongedekte toren in beeld 2. ♗c4 ♗xa5 3. ♗xd4) 2. ♗xc5 ♗xc5 3. ♗b8+ ♗e8 (Gemakkelijk te missen maar hier niet zo erg omdat wit al een stuk voor de dame heeft) 4. ♗xe8+ ♗f8 5. ♗xf8+.
- 9) Gevaar voor pat omdat de looper b8 controleert.
 1. ♕d6. De looper weggeven is logisch. Waarom op d6 blijkt uit de volgende zet. Na 1. ... ♗xd6+ 2. ♗b6 zou zwart moeten passen. Na 2. ... ♗xb6 is 3. axb6 de aangewezen zet!
 1. ♕f6?. De verkeerde keus want na 1. ... ♗xf6+ 2. ♗b6 ♗d6! (en niet 2. ... ♗xb6+? 3. axb6) is het pat na 3. ♗xd6 en 3. ♕b5 ♗xb6+ 4. axb6 ♕b7 weten we al sinds stap 3.
 1. ♗b6? ♗xb6+ 2. axb6 (2. ♕xb6) is meteen pat.
- 10) 1. g6 hxg6 2. h6 a2 3. ♕e5 ♕xe5 4. h7 (verdedig tegen vrijpion)
- 11) 1. ... ♗e4 2. ♗c1 (2. ♗b1 ♗ad8) 2. ... ♕e2+ (jagen en dubbele aanval: paard)
- 12) 1. ♕d8+ ♕b8 (1. ... ♗xd8 2. ♗c6+; 1. ... ♗xd8 2. ♗a6+ ♕b8 3. ♗a8#) 2. ♗xa8+ ♕xa8 3. ♗a6+ ♕b8 4. ♗b7#

6

- 1) 1. ♗d8+ ♕f7 2. ♗e7+ ♕g8 3. ♗f8# (mat in drie)
- 2) 1. ♕f1 ♕e1 2. ♕xc4 ♕xc2 3. ♕d3 ♕a3 4. ♕b2 (penning: pen en insluiten)
- 3) 1. ... ♗xd1 2. ♗xd1 ♕xc3 3. bxc3 b2 (penning: kopstuk lokken en aanval op een gepend stuk)
- 4) 1. ♕g5 ♗e8 2. ♗xe8+ ♕xe8 3. ♕xf6 (Combi röntgenaanval, lokken en aftrekaanval)
- 5) 1. ♗h8+ ♕g8 2. ♗f6+ ♕f7 3. ♗e7+ ♕g8 4. ♗xc5 (richten en dubbele aanval: dame)
- 6) 1. ♗h8+ ♕g5 2. ♕e4 ♕xd5 3. ♗h4# ♕wetsbaarheid uitbuiten, slechte stand koning.
- 7) 1. ♗b4 a1♗ 2. ♕b6+ ♕xb6 3. ♗a4+ ♗xa4 (verdedig tegen vrijpion)
- 8) Wit staat beter door een betere pionnenstructuur. Alle normale zetten zijn mogelijk om dat lichte voordeel te behouden. Maar hoe dat uit te bouwen?
 1. ♕b5. Wit ruilt de looper van d6. Na 1. ... ♗b8 2. ♕xd6+ (wachten met ruilen is misschien nog beter want de looper kan niet weg, bijv. 2. ♗fe1) 2. ... ♗xd6 3. ♕f4 wint de looper aan activiteit en de zwarte koning staat toch enigszins kwetsbaar.
 1. g3. Nadeel is dat zwart 1. ... ♕e4 kan spelen: 2. ♗c2 ♕xd4 ♕xd4 ♕d7.
 1. ♗fe1. Niets mis mee al kan ook nu 1. ... ♕e4 en ruilen op d4 na 2. ♗c2 en pennen op g4 na een andere.
- 9) 1. ♗g2 fxg2+ 2. ♕xg2 ♕e3 3. ♕xh1 (theoretisch remise)
- 10) 1. ♗xf6 ♗c6 (uitschakelen verdediging: weglokken+mat)
- 11) 1. ♕b7 ♗6xb7 2. ♗xb7 (2. ♗c8+? ♕xc8 3. ♗xc8+ ♗e8) (uitschakelen verdediging: onderbreken)
- 12) 1. ♗d6 ♗c6 2. ♗d8+ ♕h7 3. ♗g6+ ♗xg6 4. hxg6+ ♕xg6 5. ♗xc8 (zevende rij)

7

- 1) 1. ♗d4 ♗e7 (1. ... fxg3 2. ♗h8+ ♕e7 3. ♗d8+ ♕e6 4. ♗d6#) 2. ♗h8+ ♗f8 3. ♗d8+ Kwetsbaarheid uitbuiten, moeilijk dekbare dreiging.
- 2) 1. c6 ♕xc6 2. ♗xc6+ (penning: een gepende stuk is geen goede verdediger)
- 3) 1. ... c2 2. ♗c1 ♕b2 3. d7 ♕xc1 4. d8♗ ♕b2 (vrijpion verzilveren)
- 4) 1. ♗f8+ ♕xf8 2. c5+ ♕h7 3. ♕b1+ ♕g8 4. ♕a2+ (remise door eeuwig schaak)
- 5) Anand- Short
- 6) Tekening
- 7) 1. ... ♗xh3 (1. ♕xa8 ♗xa8) 2. ♕d5+ ♕h8 3. ♕xa8 (tussenzet)
- 8) 1. f4+ (1. ♗xg5? ♗d7+) 1. ... gxh4 2. ♗e3+ fxe3 3. f4# Kwetsbaarheid uitbuiten, slechte stand koning.
- 9) 1. ♗d5! (1. dxc4+ ♕c3 2. ♗c8 ♕d6) 1. ... ♕b6 (1. ... ♕f6 2. dxc4+ ♕c3 3. ♗f5 ♕e4 4. c5; 1. ... ♕c3 2. dxe4) 2. dxe4+ ♕e3 3. ♗b5 ♕c4 (laatste pion op het bord houden) (*Didukh*)
- 10) 1. ... ♗h1+ 2. ♗g1 ♗xh3+ 3. ♗g2 ♗xb3 (uitschakelen verdediging door weglokken en dubbele aanval: dame)
- 11) 1. ♗h3. De enige zet die geen materiaal verliest. Na 1. ... ♕xg5 wint wit het stuk met 2. e6 terug. Na 1. ... ♗f5 2. ♕f3 dxe5 is 3. ♕xe5 mogelijk.
 1. ♗f4. Kost gewoon een pion na 1. ... ♕xe5 en f7 staat gedekt.
 1. e6 is aardig behalve na 1. ... ♕xe3 2. exd7+ ♕xd7 en ♕g5 hangt ook nog.
- 12) 1. ♕f5+ gxf5 (1. ... ♕f6 2. ♕xd4; 1. ... ♕g8 2. ♗b8#) 2. ♗g5+. (uitschakelen verdediging: weglokken+mat) Wit lokt de g-pion weg om de dame toegang tot de koning te geven.

8

1. ♖xc4? (1. ♜d2) 1. ... dxc4 2. ♜xd8 ♖xd8 (dame staat 'ineens' gedekt)
1. ♗e6 ♗d8 2. ♗f7 Kwetsbaarheid uitbuiten, slechte stand koning. (*Manvelyan 2015*)
1. ... bxa4 (1. ... ♜xa6? 2. axb5 ♜a8 3. b6 ♖d8 4. b7 ♜b8 5. ♜b6) 2. ♜b6 a3 3. ♙c4 a2 4. ♙xa2 ♜xa2 (vrijpion maken)
1. ♜f5! ♜xf5+ (1. ... ♗xe7 2. ♜xf6 ♗xf6 3. ♗f4) 2. ♗g4 ♗xe7 3. ♗xf5 (vrijpion verzilveren)
1. ♜g3 g6 2. ♜xe6 (koningsaanval)
1. ... ♜h6 2. ♜xh6 gxh6 (penning: uitschakelen verdediging door weglokken)
1. ♜d8+. Niet eens zo moeilijk vooral omdat de andere zetten desastreus aflopen. Na 1. ... ♜xd8 2. ♜xe1 staat wit een pion voor.
 1. ♜h5? ♜e2 (onderbreken) 2. ♙xg7 ♜xd1+ 3. ♗b2 ♖c4+ 4. ♗c3 ♜xc2+ (*Mitov-Popov 0-1*)
 1. ♜xd2 verliest zonder dat zwart een knappe zet moet spelen: 1. ... ♜xd2 2. ♜xd2 ♜e1+
1. ♖b3+ ♗c4 2. ♖xa5+ ♗c5 3. b4# (mat in drie)
1. ♜a3+ ♜a7 2. ♜f3 ♜f7 3. ♜a3+ (remise door eeuwige aanval) (*Amirjan 1987*)
1. ... ♙c6 (1. ... ♗xe7? 2. ♜xd7+ ♗xd7 3. ♖c5+) 2. f3 ♜e3+ 3. ♗h1 ♗xe7 (tussenzet)
1. ... ♜g4+ 2. ♗e3 ♜e4+ 3. ♗d2 ♜xb7 (jagen en dubbele aanval: dame)
1. ♖f5 gxf5 (1. ... ♖e5 2. dxe5 gxf5 3. exf6) 2. ♜h5+ ♗f8 3. ♙h6+ ♗g8 4. ♜e3 (koning in het midden)

9

1. ♜a7+ ♜b7 2. ♖xd6 ♜xa7 3. ♖c8+ ♗d7 4. ♖xa7 (lokken en dubbele aanval: paard)
1. ... ♖xe2 2. ♜xe2 d6 (normaler dan 2. ... 0-0 3. 0-0-0 d6 4. ♜d3 ♖e8 hoewel wit hier evenmin veel heeft. Beide lichte stukken zijn niet heel actief.) 3. 0-0-0 ♙e6 4. ♜d2 d5.
 1. ... ♖c6 kost tijd en na 2. ♜d2 moet zwart wat moeite doen om zich verder te ontwikkelen.
 1. ... ♖xb3 Enige voordeel van deze slagzet is dat wit een dubbelpion krijgt. Die is voorlopig nog niet zwak. De looper krijgt een steunpunt op c4 en de c-lijn komt open. Na 2. cxb3 d6 wint 3. ♜c1 een tempo.
1. ... d5 2. ♙xc4 d4 (tussenzet)
1. ♙e2+ b5 2. ♙g4 ♗b7 3. ♙f3+ ♗a6 4. a4 (verdedig tegen vrijpion)
1. b7 (1. ♜c1 ♜g2+ 2. ♗f6 ♗d7) 1. ... ♜a7 2. ♜e1+ ♗d8 3. ♜e7 ♗xe7 4. b8♜ (vrijpion verzilveren)
1. ♖e8+ ♜xe8 2. ♜f6+ ♗h7 3. ♜xf7+ ♗h8 4. ♙xh6 (koningsaanval)
1. ♜h5+ ♗xh5 2. ♗f4 b3 3. ♜h1# (mat in drie)
1. ♖d6 ♙xd6 (1. ... ♖xf4 2. ♜xf7+ ♗h8 3. ♖xe8 ♜xe8 4. ♜xf4) 2. ♜xd5 ♜ad8 3. ♜xe8+ (uitschakelen verdediging door onderbreken)
1. ... ♖xd4 (niet 1. ... ♜fh8 2. ♖xc6 ♜xh2 3. ♖xa7+ ♗b8 4. ♖b5) 2. ♜xd4 ♜fh8 Combi van uitschakelen verdediging door weglokken. pennen en röntgenschaak
1. ♜b3+ ♗xa6 (1. ... ♗a5 2. a7 ♜h1 3. ♜d5+) 2. ♗c7 ♗a5 3. ♜b6+ ♗a4 4. ♜a6+ (4. ♜a7+) Kwetsbaarheid uitbuiten, slechte stand koning.
1. ... ♙b7 2. ♖d5 ♜c6 3. ♜a7 ♜xd5 (insluiten)
1. ... ♙e3+ 2. ♗h1 (2. ♖f2 ♙xf2+) 2. ... ♜xf1+ 3. ♙xf1 ♙xe4+ 4. ♙g2 ♜f1# Kwetsbaarheid uitbuiten, overwicht aan materiaal.

10

1. h5 hxg5 2. hxg6 (aftrekaanval)
1. ... ♖xd4 2. ♖xd4 (2. ♜xd4 ♜xd4 3. ♖xd4 ♜xb1) 2. ... ♜xb1 3. ♖c6+ (3. ♖b5+ ♜xb5) 3. ... ♗b6 (materiaalwinst door tussenzet; verdedig tegen aftrekaanval door dekken)
1. ... ♜d2+ 2. ♗g3 ♜d6+ 3. ♗f2 ♜xa1 (materiaalwinst door tussenzet)
1. c5 ♜a6 2. b5 (2. ♜xd4 ♜e1+ 3. ♗g2 ♜f1#) (uitschakelen verdediging door onderbreken)
1. ♜xf7+ ♗xf7 2. ♖e5+ ♗e7 3. ♖c4 (verdedig tegen mat)
1. ♜e3 ♜xc7 2. ♙f6 (verdedig tegen dubbele aanval door tegenaanval)
1. ♙f5! exf5 (1. ... e5 2. ♙xh7 e4 3. ♙xe4+ ♗xe4 4. h7) 2. h4 c2 (verdedig door pat)
1. ♖c4 Het paard staat goed op c4. Na 1. ... ♜c5 2. ♖e4 (nu kan zwart toch zijn looper ruilen maar wit heeft geen tijd verloren: 2. ... ♙xe4 3. ♜xe4 ♖f6 4. ♜e2 en wit staat wat actiever. Hij gaat lang rokeren.
 1. ♖xg6 hxg6 2. ♖e4 ♖f6 en nu is het omspelen van het paard via d2 naar c4 nog het beste. Dat kon dus handiger.
 1. ♖e4 ♜a5+ is stap 2.
1. ... ♜a1 2. ♗g2 (2. ♜xa1 ♙xf3#) 2. ... ♜xf1 (penning: uitschakelen verdediging door weglokken en een gepend stuk is geen goede verdediger)
1. ... ♜fe2 2. ♖g4 h5 (uitschakelen verdediging: wegjagen+mat)
1. ... ♙d6 2. ♜a5 (2. ♜h5 ♜f6) 2. ... ♙xh2+ Kwetsbaarheid uitbuiten, slechte stand koning door onvoldoende verdedigers (standaardoffer op h2)
1. ♖xe4 (1. ♜xf6? gxf6) 1. ... ♜xd4 2. ♖f6+ (batterij neerzetten en dubbelschaak)

11

1. ... ♗b4 2. ♙e6 h3 3. ♙xh3 ♗xb3. Eindspeltechniek: tweede vrijpion maken.
1. ♜d6+ (1. ♜c6+? ♗b7 2. ♜xe6 ♜d1+ 3. ♗e5 ♜xd8) 1. ... ♜b6 2. ♜cc6 ♜xc6 3. ♜xc6+ ♗b7 4. ♜xe6 Kwetsbaarheid uitbuiten, slechte stand stukken. (*Polasek 2015*)
1. ♙e6+ ♗h8 (1. ... ♗f8 2. ♜c5#) 2. ♙f7 (uitschakelen verdediging: wegjagen+mat)

- 4) 1. ♖c8+ ♗h7 (1. ... ♗f8 2. ♖xf8+ ♗xf8 3. ♖h6+ ♗e8 4. ♖h8#) 2. ♖h6+ ♗xh6 3. ♖h8# Kwetsbaarheid uitbuiten, slechte stand koning.
- 5) 1. ... ♗b5 (1. ... d3 2. cxd3 ♗b5 3. ♗f4 exd3 4. ♗xd3 ♗xd3 5. ♗xe3 ♗c2 6. b4) 2. ♗xb5 d3 3. cxd3 e2 (vrijpion verzilveren)
- 6) 1. h6 ♖xg3 (1. ... gxh6 2. ♗h5) 2. ♖e8+ ♗xe8 3. hxg7 (vrijpion maken met doorbraak en met weglokken verzilveren)
- 7) 1. ♖a8+ (1. ♖xg7 ♖xg4) 1. ... ♖g8 2. ♗e7 ♖xa8 3. ♗g6+ ♗g8 4. ♗e6# Kwetsbaarheid uitbuiten, slechte stand koning.
- 8) 1. ... ♖b8+ 2. ♗a1 (2. ♗c3 ♖a5+ 3. ♗d3 ♖d8) 2. ... ♖d8 3. c3 ♖xd4 (penning: kopstuk jagen en aanval op een gepend stuk – kruispenning en tussenzet)
- 9) 1. ♗xh6 Deze ruil is alleen goed als het direct wint. Dat doet het ook 1. ... ♗xh6 2. ♖e5. Het paard komt op bezoek.
1. ♗a3 Goede ontwikkeling al kan zwart de schade beperkt houden met 1. ... ♗f5 2. ♖xe7+ ♗xe7. Lastig om de ontwikkeling af te maken en de koning staat niet helemaal veilig op e7.
1. ♗e3 ♗f5 2. ♖xe7+ ♗xe7) verschilt niet veel met de vorige variant.
- 10) 1. ♖h6 ♗e6 2. ♖e1 ♖e7 3. fxe7 ♖e8 4. ♖d2 (koningsaanval en uitschakelen verdediging)
- 11) 1. ... ♗xf3 2. gxf3 ♖xd2 3. ♖xd2 ♗xf3+ 4. ♗g2 ♗xd2 (slaan, lokken en dubbele aanval: paard)
- 12) De zwarte koning bevindt zich op het strijdtoneel maar kan (nog) niet ingrijpen. Zwart moet dus toegang maken.
1. ... a5 (logisch is om eerst 1. ... c4 te bekijken maar de witte koning is verbazend snel terug: 2. bxc4 ♗c5 3. ♗g4 ♗xc4 4. ♗f4 ♗b5 5. ♗e4 ♗a4 6. ♗d4 ♗xa3 7. ♗xc3 a5 8. ♗d2 ♗b2 9. c4 remise. Ook 1. ... ♗b5 werkt niet omdat na 2. ♗g4 a5 3. ♗f3 a4 wit in het vierkant van de c-pion stapt met 4. ♗e2 en de doorbraak niet slaagt) 2. ♗g4 (kansloos is 2. a4 c4 3. bxc4 ♗c5) 2. ... a4 (dat is het verschil: de witte koning staat nog niet in het vierkant van de 3. bxa4 ♗a5 4. ♗f4 ♗xa4 5. ♗e3 ♗xa3. De extra c-pion bewijst zijn nut.

12

- 1) 1. ♗a6 (1. ♗a8? ♗b5 2. c8♖ ♖a1+ 3. ♗b7 ♖a7#) 1. ... ♗e7 2. c8♖ ♗xc8 (pat)
- 2) 1. b3 ♖c5 2. ♖xf7 (wegjagen en een gepend stuk is geen goede verdediger)
- 3) 1. f8♖+ ♖xf8 2. ♗b4+ ♗e6 3. ♗xf8 (3. ♗xf8 ♗d5 4. ♗c5 a5 5. ♗g6 a4 6. ♗f5 a3) (laatste pion op het bord houden)
- 4) 1. ♗g5 (1. g3? ♖xg3+ 2. hxg3 ♖xg3+ 3. ♗h1 ♖h3+ 4. ♗g1 ♖g8+) 1. ... ♖xg5 2. ♖xg5 ffg5 3. gxh3 (verdedig tegen mat)
- 5) 1. ... ♖g3 2. ffg3 ♖xh2+ 3. ♗xh2 ♖h6+ (koningsaanval)
- 6) 1. ♖g6+ ♗f8 2. ♖xe6 ♖d7 3. ♖f1+ Kwetsbaarheid uitbuiten, slechte stand koning.
- 7) 1. ♖xd4 ♖g5+ 2. ♖g4 (penning: een gepend stuk is geen goede verdediger)
- 8) 1. ♗f8+ ♗g8 2. ♗g6 ♖h7 3. ♗e7# Kwetsbaarheid uitbuiten, slechte stand koning.
- 9) 1. ... ♗xd4 Dat lijkt eng maar als 2. ♖h6+ ♗g8 geen mat loopt een prima zet. Wit heeft alleen maar dame, toren en g-pion in de aanval. Daarbij staat de witte koning ook niet goed.
1. ... ffg6 2. ♗e6+ kost materiaal.
1. ... hxg6 2. ♖h6+ loopt mat.
- 10) 1. ... ♖xg2+ 2. ♖xg2 ♖xg2+ 3. ♗xg2 ♖g7+ 4. ♗h1 ♖xe5 (lokken en dubbele aanval: dame)
- 11) 1. ... g5 (insluiten)
- 12) 1. ... ♖e1+ 2. ♗d2 ♖d4+ 3. ♗c2 ♗e4+ 4. ♗b2 ♖b1# Kwetsbaarheid uitbuiten, slechte stand koning. Koning opjagen.

13

- 1) 1. ♖xd6 ♖xd6 2. ♖xd6 ♗g4 (aftrekaanval)
- 2) 1. ... ♗xd4+ 2. ♖xd4 ♖xd4 3. ♗xd4 ♗xf3+ (lokken en dubbele aanval: paard)
- 3) 1. ♗e2 ♖g5 2. ♗xe6 (aftrekaanval)
- 4) 1. ♗f5+ gxf5 (1. ... ♗f6 2. ♖de1) 2. ♖g3+ ♗h7 3. ♖h3 (koningsaanval)
- 5) 1. a4! (1. ♗b2? ♗b6! 2. ♗b3 ♗b5 3. ♗c3 ♗c5) 1. ... ♗b6 2. a5+! (2. ♗b2? ♗c5) 2. ... ♗xa5 3. ♗b2 ♗b5 4. ♗a3 5. ♗a4 ♗xd5 6. ♗b5 ♗d6 7. ♗b6! (7. a4? ♗c7) 7. ... ♗d7 8. ♗b7 Afhouden en afhouden voorkomen.
- 6) Zwart heeft een pion geofferd. Hij heeft geen ontwikkelingsvoorsprong en het is de vraag of ♗g4 wel zo nuttig is, omdat b7 zwak is. Hoe wint zwart zijn pion terug of hoe krijgt hij compensatie als dat niet lukt?
1. ... f6. Door denken vind je deze zet ook als hij niet in een lijstje van drie staat. De e-pion moet naar voren maar zoals verderop zal blijken is e6 te langzaam. Nu komt op de volgende zet e5. Wit kan zich geen wilde acties veroorloven als 2. b4 e5 3. ♗g3 ♗xb4 4. ♖b3 ♗xc5 5. a3 ♗c6 6. ♖xb7 ♗ge7. Acties met een enkel stuk leveren meestal geen gevaar op. Ook 2. a3 e5 3. ♗g3 is niet goed voor wit want na 3. ... a5! 4. ♗e4 a4 kan wit c5 toch niet houden (♗xc5 bijv.). Beter is dit plan door eerst de looper weg te jagen: 2. h3 ♗d7 3. a3 e5 4. ♗h2 e5 5. ♗e4 a4. Zwart krijgt zijn pion wel terug.
1. ... ♗f6. Ontwikkelingszet maar niet om spel voor de pion te krijgen. Wit kan 2. ♗e5 spelen (zonder ♗c6 komt b4 in de stelling) of 2. ♖b3. Zwart wint zijn pion niet makkelijk terug en indien wel dan is wit klaar met de ontwikkeling.
1. ... e6. Te langzaam na 2. ♖b3 ♖d7 (2. ... ♗xc5 3. ♗e5) 3. ♗e5 ♗xe5 4. ♗xe5 f6 5. ♗d6
- 7) 1. ♗e7+ ♗h8 2. ♖f8+ ♖xf8 3. ♖xe5+ Kwetsbaarheid uitbuiten, slechte stand koning.
- 8) 1. f8♖ ♗xf8 2. ♗f6 ♗d4 3. ♗f5 ♗e3 4. ♗g4 ♗e6 5. ♗h5 Laatste pion veroveren.
- 9) 1. ♖g5 (1. ♖b7+? ♗f8) 1. ... ♗f8 (1. ... ♗f4 2. ♖f5+ ♗g6 3. ♖xf4) 2. ♖g7+! (2. ♖xg8? ♗xh6) 2. ... ♗xg7+ (2. ... ♗f6 3. ♗xg8) 3. hxg7 Kwetsbaarheid uitbuiten, slechte stand stukken.
- 10) 1. ... bxc6 (1. ... ♖xc6? 2. ♖xf7 ♖xd5 3. ♖xg7+ ♗h8 4. ♖d7+ ♗g8 5. ♖xd5; 1. ... ♖xd5 2. ♗e7+ ♗h8 3. ♗xg7+ ♗xg7 4. ♗xd5) Kies de juiste slagzet: elimineren.
- 11) Tekening
- 12) 1. ♗g5 ♗e8+ 2. ♗h6 ♗f7 3. e8♖ ♗xe8 4. ♖f6+ (vrijpion verzilveren)

14

1. ... ♖xd4+ 2. ♜xd4 b5 3. ♜c2 bxc4 (uitschakelen verdediging: weglommen en aanval op een gepend stuk)
1. ... a5 2. ♗d3 b5 3. ♗b3 (jagen, richten, onderbreken en insluiten)
1. ♜b8+ ♗xb8 2. ♜e4+ ♗d4 (verdedig door pat)
1. ♖xh6 ♗g5 2. b4 ♖e5 (insluiting handhaven)
1. ♗e7 ♜xe7 2. ♜xf8 (uitschakelen verdediging: onderbreken)
1. ♗h4 ♗h6 (1. ... ♗f2 2. ♗g5 ♗g7 3. ♗f5) 2. ♗e6 ♗xe6 (remise door pat of onvoldoende materiaal)
1. ♖b7+ ♗d6 2. ♖d7+ ♗c5 3. ♖a7+ (jagen en röntgenschaak)
1. ♗d5. Dit lijkt heel makkelijk vanwege de dubbele aanval na 1. ... exd5 (verliezend maar na 1. ... ♖d8 2. ♗xe7+ ♖xe7 3. ♗f4 verliest zwart een pion in slechte stelling) 2. ♖xd5+ ♗h8 3. ♜xf8+ (slaan op a8 wint geen kwaliteit omdat e3 blijft hangen en zwart gewoon beter staat – witte koning staat zwak) 3. ... ♗xf8 4. ♖g8#
1. ♜xf8+ ♗xf8 nu is 2. ♗d5 nog wel de beste zet (anders verliezen ♗c3 en ♗a2 aan activiteit als zwart ♗h8 kan spelen) maar na 2. ♖c5 houdt zwart wel stand.
1. ♖b6. Zwart ruilt en speelt 2. ... ♜b8 en 3. ... ♗e5. Niet direct 3. ... ♗e5 4. ♗d5.
1. ♗d5+ ♗h8 2. ♜e3 (ruimen en röntgenaantal)
1. ♜a4+ ♗xa4 2. ♗c6+ ♗a5 3. b4+ ♗a6 4. ♗b5# Kwetsbaarheid uitbuiten, slechte stand koning.
1. ... ♗c2 2. ♜b6+ ♗f7 (2. ... ♗e7 3. ♗e3 ♜a1+ 4. ♗f1 ♗d3) 3. ♗e3 ♜a1+ 4. ♗f1 ♗d3 Kwetsbaarheid uitbuiten, slechte stand stukken.
1. ... f4 2. ♖f3 ♗xf2+ 3. ♖xf2 ♗g4+ Kwetsbaarheid uitbuiten, slechte stand koning.

15

1. ... ♜c1 2. ♜xc1 ♖xe3+ 3. ♗h2 ♖xc1 (verdedig tegen mat)
1. ... ♗xc3 2. ♗xc3 ♜a4 3. ♖xb7 ♗xc3 (uitschakelen verdediging: wegjagen+hout)
1. ... ♗b8 (1. ... ♗b7 2. ♗xa2 ♖a5+ 3. ♖a4) 2. ♖e8+ ♗a7 (2. ... ♗c7? 3. ♖xe7+ ♗b8 4. ♖f8+ ♗a7 5. ♜g7+) 3. ♖d7+ Eeuwige schaak toestaan. ♜ussenplaatsen en weglopen verliezen.
1. ♜a2 ♖xa2 2. f8 ♖+ ♗a7 3. ♖f2+ ♖xf2 (remise door pat)
1. ... ♗xe4 2. ♖g3 ♖xg3 3. ♗xe4+ ♗xf5 4. ♗xg3+ (lokken en dubbele aanval: paard)
1. ... ♖d1+ 2. ♖e1 (2. ♗h2 ♗d6) 2. ... ♖xe1+ 3. ♗xe1 ♜d8 Kwetsbaarheid uitbuiten, slechte stand stukken.
1. ♗d7+ ♗xd7 (1. ... ♗g8 2. ♖xe7; 1. ... ♗e8 2. ♗xf6+) 2. ♖xe7+ ♗xe7 3. ♜xd7+ ♗f6 4. ♜xb7 (lokken en dubbele aanval: toren)
1. ... ♜d1+ (1. ... ♖xb1? 2. ♖xd8+ ♜xd8 3. ♜xb1) 2. ♜xd1 ♜xd1+ 3. ♜xd1 ♗xc7 (aftrekaanval)
1. ... ♖e1+ 2. ♗h2 ♗g4+ 3. hxg4 ♖h4+ 4. ♗g1 ♜d1+ (mat door toegang)
1. ♗xe5. Besluit je tot deze zet omdat wit na 1. ... ♗xe2 2. ♖xe2 ♗xe5 een betere stelling heeft dan na de twee andere zetten dan is dat goed gezien. Wit heeft meer ruimte en de achtergebleven pion op e7 is een zwakte. Speel je de zet omdat wit niet op e2 terug hoeft te slaan des te beter: 2. ♖a4+ is heel sterk: 2. ... c6 3. dxc6 b5 4. cxb5 levert twee pionnen op.
1. 0-0. Gezonde ontwikkeling maar 1. ... ♗f7 is een passieve maar stugge verdediging, bijv. 2. ♗e3 c5 (pakt een belangrijke centrumveld).
1. ♗d4. Loperruil is een goed idee maar zwart speelt 1. ... ♗d7 om na ♗e6 direct te slaan.
1. ♗b7 ♗e7 2. b6 axb6 3. a7 (vrijpion maken door doorbraak)
1. ♜xh6+ gxh6 2. f6+ ♗g8 3. ♖e8+ ♗h7 4. ♖xf7# (mat door toegang)

16

1. b4+ ♗xb4 2. ♗e6 (vrijpion verzilveren)
1. ♗c7 (dankzij röntgenaantal) 1. ... ♜a7 (1. ... ♗xc7 2. ♜c1 ♗b5 3. ♜xc8) 2. ♗xb5
1. ... ♜a4 2. ♜bd1 ♜xa3+ 3. bxa3 ♖xa3+ 4. ♗b1 ♜b8+ (koningsaanval)
1. ... ♗b4 2. ♖b1 (2. cxb4 ♖xc2 3. ♗xc2 ♗xc2 wint de kwaliteit) 2. ... ♗xd3 3. ♗xd3 wint materiaal na een torenzet naar d8 of e4.
1. ... ♗g4. Loperruil vermijden zou de beste keus zijn als de vorige zet geen materiaal zou winnen.
1. ... ♗e6. Zie vorige opmerking.
1. ♗xc7 ♜xc7 2. ♜xb4 ♜ac8 (ontpenning)
1. c8 ♖ ♜xc8 2. ♜f3+ ♜c3 (2. ... ♗a4 3. ♜h3; 2. ... ♗b4 3. ♜h3) 3. ♜h3 ♜xh3 (verdedig door pat)
1. ♗h3+ ♗h5 (1. ... ♗g6 2. ♗e7+) 2. ♗f4+ ♗g5 3. h4# (jagen en dubbele aanval of mat)
1. ♗e7+ ♗g7 2. ♗e3 ♖g1 3. ♗f5# Kwetsbaarheid uitbuiten, slechte stand koning.
1. ♜d3+ ♗c8 2. ♜e8+ ♗b7 3. ♜d7+ ♗a6 4. ♜a8# (jagen en mat)
1. ♗xe7+ ♜xe7 2. e4 (uitschakelen verdediging: weglommen en aanval op een gepend stuk)
1. ♗d6! (1. ♜a7? ♜e6! (1. ... ♜xe5+? 2. ♗d6)) 1. ... ♜xe5 2. ♜a7 ♜b5 3. ♜a8+ ♜b8 4. ♜xb8# Kwetsbaarheid uitbuiten, slechte stand koning.
1. ... ♗d8 2. ♗c2 (2. f7 ♜d1+ 3. ♗c2 ♜f1=) 2. ... ♗e8 (2. ... c5 3. f7 ♗e7 4. f8 ♖+ ♗xf8 5. ♜xd7+-) (verdedig tegen vrijpion)

17

1. ... ♜e7 (1. ... ♖d8 2. ♖f7+ ♗h8 3. ♜xh6+; 1. ... ♖b5 2. ♖f7+ ♗h8 3. ♜xh6+) (verdedig tegen mat)
- Zwart moet tevreden zijn met gelijk spel. Pion d5 is zwakker dan d4 en het paard is in ieder geval op dit moment actief. De zwakke onderste rij van wit speelt een rol.

1. ... ♖c7. Dekt b7 zodat ♗a5 of ♗e6 mogelijk wordt. Na 2. ♗xd5 kan 2. ... ♗xa2
1. ... ♖c2. Actief maar de toren kan alleen nog weinig uitrichten, pion d5 is niet te dekken. Wit maakt een luchtgat met 2. g3 zodat de onderste rij grappen eruit zijn.
1. ... ♗xa2 is te optimistisch en kost een dame: 2. ♗d1.
- 3) 1. ♔a5 ♖xb2 2. ♔c6 ♗xc3 3. ♔xe7+ Kwetsbaarheid uitbuiten, slechte stand koning.
- 4) 1. ♗d6+ ♔g8 2. ♗e6+ (2. ♖e8+ ♖xe8 3. ♗xf4 ♖e1+) 2. ... ♔h7 3. ♗h3+ ♔g8 4. ♗xc8+ (dubbele aanval: dame en tussenzet)
- 5) 1. ♖gf6+ ♔g4 2. ♔g2 (2. ♔h2? ♗f3) 2. ... ♗d5+ 3. f3+ Kwetsbaarheid uitbuiten, slechte stand koning.
- 6) 1. ♔a4 bxa4 2. ♔xc8 (ruimen en insluiten)
- 7) 1. fxg8 ♖xf6+ 2. ♔xf6+ ♔g6 3. ♔xd5 (ontpennen, minorpromotie en paardvork)
- 8) 1. ♔a1 (1. g8 ♗ ♖b2+ 2. ♔a1 ♖b1+) 1. ... ♖b3 2. ♖h5 (pat vermijden)
- 9) 1. ... b5 2. ♔xb5 (2. ♗xc5 ♖xc5) 2. ... ♗xb5 3. ♗xb5+ ♗xb5 (penning: aanval op een gepend stuk)
- 10) 1. ... ♗d4+ 2. ♖b2 ♗xb2+ 3. ♔xb2 ♗d4+ 4. ♔a3 b4# (mat door toegang)
- 11) 1. ♗xd5 e4 2. ♗c4 (ruimen en aftrekaanval)
- 12) 1. 0-0 (1. ♔g1 ♗a6 2. c4 c5 3. ♗xd5 ♗b7) 1. ... ♗xe2? 2. ♖fe1 (verdedig tegen mat)

18

- 1) 1. ... ♗d6 2. g3 ♖fb8 (richten en insluiten)
- 2) 1. ♗f6+ ♔e4 2. ♗e6+ ♔d3 3. ♗h3+ (jagen en röntgenschaak)
- 3) 1. ♗xc6+ ♔e7 2. ♗d6+ ♗xd6 3. cxd6+ ♔xd6 4. ♗xd4 (jagen en aftrekaanval)
- 4) Een tamme opzet van wit en daardoor heeft zwart zijn loper op f5 kunnen zetten (meestal staat op c8). De paardzet naar e4 is wat vroeg ook al dreigt er nu iets.
 1. ♗xe4. Nu wint wit een pion of kan met tempo zijn ontwikkeling afmaken, bijv. 1. ... dxe4 2. ♔g5 ♗d5 3. c4 of 1. ... ♗xe4
 2. ♔xe4 dxe4 3. ♔d2 f5 (3. ... ♗d5 4. ♗xc7) 4. ♗b3 ♗c8 en nu 5. d5 om de zwarte koning kwetsbaar te maken of 5. f3.
 1. ♗c2 dekt de loper maar na 1. ... ♔xd2 2. ♗xd2 ♗xd3 3. ♗xd3 ♗d6 is de spanning helemaal weg en zijn de kansen gelijk.
 1. 0-0 ♔xc3 nu weet wit wat er dreigde.
- 5) 1. ... ♗f2 2. ♖xf2 (2. g3 ♗e3) 2. ... ♗xh4+ 3. ♔g1 ♗h2+ 4. ♔f1 ♔e3# (uitschakelen verdediging door onderbreken)
- 6) 1. ... ♔xe5 2. ♔xe5 ♗xe5 3. ♔f6+ (aftrekaanval en een gepend stuk is geen goede verdediger)
- 7) 1. ... ♗c5 2. ♔xc5 (2. ♗xc5 ♗xg2#) 2. ... ♖xe1+ 3. ♗xe1 ♗xg2# (penning: uitschakelen verdediging door weglokken)
- 8) 1. ... ♗xg4+ 2. ♔xg4 ♗f5+ 3. ♔h5 g6+ 4. ♔h4 ♖h3# (uitschakelen verdediging: weglokken+mat)
- 9) 1. ♗xd4 ♗xe2 2. ♔f6+ ♔f8 3. ♔xh7+ ♔g8 4. ♔f6+ ♔f8 (4. ... ♔g7 5. ♔xe8+) 5. ♔h7+ (5. ♔d7+) (remise door eeuwig schaak)
- 10) 1. ... ♗h5+ 2. ♔e1 ♖xg1+ 3. ♗xg1 ♗f3 4. ♗c3 ♖h1 Kwetsbaarheid uitbuiten, slechte stand stukken.
- 11) 1. ♗b8 h6 2. ♖f8 ♗xc4 3. ♖xg8+ ♗xg8 4. ♖f8 Kwetsbaarheid uitbuiten, slechte stand koning. Onderste rij.
- 12) 1. f3! (1. ♔b7? ♔c5! 2. ♔xa8 ♔b6 3. a7 ♔c7 4. f3 ♔c8 5. f4 gxf4; 1. a7? ♔e5! 2. f3 ♔e6 3. ♔b7 ♔d6) 1. ... ♔e5 (1. ... ♔e3 2. a7 ♔xf3 3. ♔b7 g4 4. ♔xa8 g3 5. ♔b8 g2 6. a8 ♗+) 2. ♔b7 ♔d6 3. ♔xa8 ♔c7 4. ♔a7 ♔c8 5. ♔b6 Zetdwang.

19

- 1) Timman-Kasparov
- 2) Tekening
- 3) 1. ♗g8+ ♔g6 2. ♗f7+ ♔g5 3. h4+ ♔g4 4. ♗f3# (mat in vier)
- 4) 1. g7 ♗xg7 2. ♗h5+ ♔f8 (2. ... ♔d8 3. ♔e6#) 3. ♔h7# (koning in het midden)
- 5) 1. ♖f8+ ♔xf8 2. ♔g6+ hxg6 3. ♗h8# (mat in drie)
- 6) 1. ♔h4 ♗f6 2. ♔xf5 ♗xf5 3. ♗g4 (penning: kopstuk lokken en pen)
- 7) De witte pionnen op de koningsvleugel zijn al aardig ver opgerukt. Tegenspel op de damevleugel is er nog niet.
 1. ... ♔xd4 2. ♗xd4 ♗xd4 Dameruil is in principe gunstig als de tegenstander aanvalt maar na 3. ♖xd4 sloop wit ook de pionnenstructuur met 3. ... e5 4. ♔d5 (4. fxe5 ♗xg5+) 4. ...
 1. ... ♖d8. Wit speelt zijn paard van d4 weg en gaat verder met aanvallen: bijv. 2. ♔b3 b5 3. g6.
 1. ... ♗d7. Wit voorkomt algehele ruil op d4. Naast het paard wegspeken is 2. ♔ce2 een mogelijkheid.
- 8) 1. ♖a8 ♔f7 2. ♖xe8 ♔xe8 3. ♗c6+ (lokken en dubbele aanval: loper)
- 9) 1. ♗xe4 ♔xe4 2. ♗xe4 ♗d6 (aftrekaanval)
- 10) 1. ♗c8+ ♔a7 2. ♗b8+ ♔a6 3. ♖a5+ ♔xa5 4. ♗b5# Kwetsbaarheid uitbuiten, slechte stand koning.
- 11) 1. ... ♖xh3+ 2. gxh3 ♗g3+ 3. ♔h1 ♗xh3+ 4. ♔g1 ♖g6+ (koningsaanval: toegang)
- 12) 1. ... ♔a8 2. e4 dxe4 3. ♔xe4 ♔b6 (pion b2 is niet te dekken)

20

- 1) 1. ♗h4 h5 2. ♔e4 (verzwakking uitlokken)
- 2) 1. ♔h7+ ♔g8 2. ♔f6+ ♔f8 3. ♖h8+ ♗xh8 4. ♗g8#(koningsaanval)
- 3) 1. ... ♗a5 2. ♖d4 ♗c3 3. ♖d1 ♗b4 (uitschakelen verdediging door weggagen en penning: aanval op een gepend stuk)
- 4) 1. e5 ♔c5 (1. ... c5 2. e6 ♔b3 3. ♔d2 ♔b2 4. e7 c4 5. e8 ♗ c3+ 6. ♔d3 c2 7. ♗b5+) 2. ♔e4 ♔b6 3. ♔f5 ♔c7 4. ♔f6 (wedren, afhouden en helpen)
- 5) 1. ... ♖g2+ 2. ♔xh3 ♖g3+ 3. ♔h2 ♖g4 (3. ... g4 4. ♗f1+ ♔xf1 5. ♔xg3) Kwetsbaarheid uitbuiten, slechte stand koning.
- 6) 1. ... b6 2. ♗xg4 ♗a6+ 3. ♔e1 ♗g1+ 4. ♔d2 ♗xf2+ (koningsaanval)

- 7) 1. ♖f7+ ♘h7 2. ♙xe8 ♚xe8 3. ♚xh6+ (penning: staartstuk jagen en een gepend stuk is geen goede verdediger)
- 8) 1. ♚xh7+ ♘g5 2. ♚cf7 ♘g4 (2. ... ♚d8 3. f3) 3. ♘g2 Kwetsbaarheid uitbuiten, slechte stand koning.
- 9) 1. ... ♙xc3. Zwart moet een keer op c3 slaan. Wit heeft het loperpaar maar zwart een betere pionnenstructuur.
 1. ... exd4. Na 2. ♗d5 ♙c5 (2. ... ♗xd5 3. cxd5 kost materiaal) 3. ♙g5 en wit heeft verschillende mogelijkheden na 3. ... ♗e5 4. b4. Pion terugwinnen of slaan op f6 en ♙h6.
 1. ... ♗xd4. De domste na 2. ♚a4+ ♗c6 3. ♙xc6+.
- 10) 1. ♚c6+ ♘f7 2. ♚xc4 ♚xc4 3. ♗d6+ (jagen, lokken en dubbele aanval: paard)
- 11) 1. axb4 ♚xa1 2. ♙b2 ♚xd1+ 3. ♚xd1 (insluiten)
- 12) 1. ♗f6+ gxf6 2. ♚g6+ ♘f8 3. ♚xf6+ ♘e8 4. a3 ♚e7 5. ♚h8+ Kwetsbaarheid uitbuiten, overwicht aan materiaal.

21

- 1) 1. ... ♙g2 2. ♙xg2 ♚h2+ 3. ♘f1 ♗e3+ (koningsaanval: materiaalwinst door jagen en dubbele aanval: paard)
- 2) 1. ♙a7 b5 2. ♘e4 b4 3. ♘d3 b3 4. ♘c3 b2 (verdedig tegen vrijpion – taken verdelen)
- 3) 1. ♗b6+ axb6 2. ♚a3+ ♘b8 3. ♙f4+ (aftrekaanval)
- 4) 1. ♙f6. De pion loopt niet weg. Deze loper is relatief het beste stuk van het bord en die ruil je niet.
 1. f5. Voorbarig, nu is na 1. ... gxf5 2. ♙f6 toch de beste zet. Flexibel spelen en mogelijkheden openhouden: f5 kan altijd nog.
 1. ♙xd4. Goed als zwart zou moeten slaan maar hij kan 1. ... a6 inlassen.
- 5) 1. ♚xa5 ♗xa5 2. ♙c7 (uitschakelen verdediging: weggagen+hout)
- 6) 1. ♗xd5 ♚xd5 2. ♙c4 ♙b4+ (uitschakelen verdediging door onderbreken)
- 7) 1. ♗f6+ gxf6 2. ♚g8+ ♚f8 3. ♚xd5 (uitschakelen verdediging: weglokken)
- 8) 1. ♙c5+ ♘b5 2. ♚1a4 Kwetsbaarheid uitbuiten, slechte stand koning.
- 9) 1. ... ♚h4+ 2. ♙h3 ♚xh3+ 3. ♚xh3 ♚c6+ 4. ♚g2 ♚xe8 (uitschakelen verdediging door weglokken en dubbele aanval: dame)
- 10) 1. ... ♚g5 (1. ... ♚e2 2. ♚d8) Kwetsbaarheid uitbuiten, slechte stand stukken.
- 11) 1. ♚h5+ ♘xg4 2. f3+ ♚xf3+ 3. ♚xf3# (mat in drie)
- 12) 1. ♚xe7+ ♘xe7 2. ♚d6+ ♘e8 3. ♗f6+ gxf6 4. exf6 (koning in het midden)

22

- 1) 1. ♚h5 ♚h8 2. d6 ♙f6 3. ♚xc5 (koningsaanval en uitschakelen verdediger)
- 2) 1. ... ♙c5+ 2. ♘h1 ♗g3+ 3. hxg3 ♚g5 4. f4 ♚h6+ (koningsaanval toegang)
- 3) Wit staat twee pionnen achter. Een terugwinnen is gemakkelijk. Op welke manier houdt hij de meeste kansen op remise?
 1. ♚xa4. Vuistregels zijn handig maar pas ze nooit blindelings toe. Ruil geen stukken als je achterstaat. Nuttig regel maar belangrijker is wat er overblijft. Met dameruil kan wit veel zwarte pionnen zwak maken: 1. .. bxa4 2. ♚fd1 (sterk de dreiging d6 te winnen dwingt tot passiviteit en lokt een toren van de onderste rij – onhandig is 2. ♚c4 omdat 2. ... d5 kan volgen en dom omdat 2. ... ♗d2 wint) 2. ... ♚c6 3. ♚c4 f5 4. g4 met veel spel. Nog steeds twee pionnen achter maar dat is tijdelijk.
 1. ♙xe4 ♚xe4 2. ♚xd6 ♚c6. Pionwinst maar zwart heeft een gezonde pion meer, geen zwaktes en een meerderheid om de damevleugel en dat levert later een vrijpion op.
 1. ♚d5. De gespeelde zet -10. Na 1. ... ♚e5 2. ♚b7 ♚ce8 staat de torens beter en staat wit nog steeds 2 pionnen achter.
- 4) 1. ♗f5+ gxf5 2. ♚g8+ ♘h6 3. ♚h8+ ♘g5 4. ♚bg8# (uitschakelen verdediging door blokkeren)
- 5) 1. ♚xa7+ ♘xa7 2. ♙f2+ ♘a8 3. ♚g4 (verdedig tegen mat met tempo dekken)
- 6) 1. ... ♙c7 2. ♙g2 ♚xb7 (aftrekaanval en onderbreken)
- 7) 1. ♚h8+ ♘g5 2. ♚g7+ ♘xh5 3. g4# Kwetsbaarheid uitbuiten, slechte stand koning.
- 8) 1. ... ♙b2 (1. ... a1 ♚? 2. ♚c8+) 2. ♚a4 a1 ♚ 3. ♚xa1 (vrijpion verzilveren)
- 9) 1. g4 (1. h4 ♚8f7 2. g4?) 1. ... c4 (penning: aanval op een gepend stuk)
- 10) 1. ... b6 2. ♙d3 ♚a8 (insluiten)
- 11) 1. g6 h6 2. ♚h5 (koningsaanval)
- 12) 1. ♚b4 ♙e6 2. e5 ♚b6 3. ♚xb6 ♘xb6 4. ♗xe6 (lokken en uitschakelen verdediger door slaan)

23

- 1) 1. ♚g6 (1. ♚g8+? ♘b7 2. ♚g6 ♚h8 3. ♚g7+ ♙c7) 1. ... ♚h7 2. ♚g8+ ♘d7 3. ♚g7+ ♚xg7 (remise door pat)
- 2) 1. ... ♚c8 2. ♚b3 ♚xc1+ 3. ♚xc1 (uitschakelen verdediging door weglokken en penning: aanval op een gepend stuk)
- 3) 1. ♚h8+ ♘f7 2. ♚h7+ ♘e6 3. ♚e8+ ♘d5 4. ♚xd7 Kwetsbaarheid uitbuiten, slechte stand koning.
- 4) 1. ♘f5 ♘h6 2. ♘f6 ♘h7 3. ♘f7 ♘h6 4. ♚h2+ ♘g5 5. f4+ ♘xf4 6. ♚xc2 (jagen en aftrekaanval).
- 5) 1. ♗xb4 ♚a5 2. ♚d2 ♗e4 (2. ... e5 3. ♗xa6) (uitschakelen verdediging: weggagen+hout)
- 6) Wit heeft een lichte ontwikkelingsvoorsprong. Verder is de pionformatie bij zwart op de damevleugel verkeerd. Veld b6 is zwak en pion c5 staat in de weg.
 1. ♗c4. Wint nog een tempo want de dame moet spelen: 1. ... ♚xe4 (1. ... ♚e7 2. ♗d6+ is) 2. ♗xe4 en zwart heeft geen verweer tegen minstens pionverlies: 2. ... ♗f6 3. ♗ed6+ ♘e7 4. ♙xc5 dan wel 2. ... b5 3. ♗cd6+ ♙xd6 3. ♗xd6 en 4. ♙xc5.
 1. 0–0–0. Prima mogelijkheid. Zowel na 1. ... ♗f6 2. ♚xe5+ ♗xe5 3. ♗c4 als na dameruil.
 1. ♙c4. Ontwikkelingszet maar de loper staat ♗a3 in de weg. De aanval op f7 vangt zwart op met 1. ... ♚xe4 2. ♗xe4 b5 3. ♙e2 c4.
- 7) 1. ... ♚xg2+ 2. ♘xg2 ♚b2+ 3. ♚f2 ♚xf2+ Kwetsbaarheid uitbuiten, slechte stand koning.

- 8) 1. ♖h7+ (1. ♖h8+ ♜f7 2. ♖h5+ (2. g8♖+ ♜xg8 3. ♖xf6+ ♜e8) 2. ... ♜7g6; 1. ♜xf6+ ♜f7) 1. ... ♜xh7 2. ♜xf6+ ♜h6 3. ♚c1# (koningsaanval, magneet)
- 9) 1. ♖xf4 ♖xf4 2. ♚d8+ ♜f7 3. ♚f8+ ♜g6 4. ♚xf4 (lokken en jagen en dubbele aanval: röntgenschaak)
- 10) 1. g6+ ♜g8 2. ♚d6 ♜f8 3. ♚g5 en zwart heeft nog wat onschuldige schaakjes. Kwetsbaarheid uitbuiten, slechte stand koning.
- 11) 1. c5+ ♜e6 2. ♚h7 Kwetsbaarheid uitbuiten, slechte stand koning.
- 12) 1. ... ♜f4+ 2. ♚xf4 ♖g2+ 3. ♜h4 ♚xf4# (mat in drie)

24

- 1) 1. ... ♚f1+ 2. ♚xf1 ♖e2 3. ♚f2 ♖d1+ Kwetsbaarheid uitbuiten, moeilijk dekbare dreiging.
- 2) 1. ♚a7! h1♖+ 2. ♚h7 ♖g1 3. ♚g7+ (verdedig tegen vrijpion)
- 3) 1. ♚xh7+ ♜xh7 2. ♖h5+ ♜g8 3. ♚f8+ ♜xf8 4. ♖f7# (koningsaanval: toegang)
- 4) 1. ... ♚d8! 2. ♖d4 b4 (uitschakelen verdediging: weggagen en penning: aanval op een gepend stuk)
- 5) 1. ♚dx5 ♚xd5 2. ♖c8+ ♚d8 3. ♚xe6+ fxe6 4. ♖xe6+ (koning in het midden)
- 6) 1. ... ♜xe4 2. ♚xe4 (2. ♜xe4 ♚xh4) 2. ... ♚xe4 3. ♚xe7 (tussenzet)
- 7) 1. ... ♚e6 2. ♖b3 (2. ♚fe1 ♚h6 3. ♜f1 ♚xf4) 2. ... ♚h6 3. h3 ♚xh3 (koningsaanval stukken erbij halen)
- 8) 1. ♚xe7+ ♜xe7 2. f4 ♚xc3 3. ♚d2+ (lokken, weggagen en aftrekschaak)
- 9) 1. ♜f5. Mogelijk vanwege de indirecte dekking van de dame (1. ... ♖xh5 2. ♜xg7+ met stukwinst). Zwart staat al beroerd en een extra stuk voor wit is funest: 1. ... ♚f6 2. ♜d6+ ♜e7 3. ♖xg6 fxg6 4. ♜xb7; 1. ... ♜f8 2. ♖xg6 fxg6 3. ♜xg7; 1. ... ♚g8 2. ♖xg6 fxg6 3. ♜d6+; 1. ... ♜d7 2. ♖xg6 en 1. ... ♚f8 (relatief het best) 2. ♖xg6 fxg6 1. ♖xg6 fxg6 2. ♜e2 Voordeel voor wit (betere pionnenstructuur, betere stukken) maar een hele klus als zwart 'ineens' heel goed zou verdedigen.
1. ♖e2. Geeft vrijwel al het voordeel weg na 1. ... ♖xe4 2. ♖b5+ ♜d7.
- 10) 1. ♖g6 ♜f8 (1. ... ♜f6 2. ♚xf6) 2. ♖f7+ ♜h8 3. ♖xf8+ (koningsaanval)
- 11) Tekening
- 12) 1. ♚xh6+ ♜xh6 2. ♖f6+ ♜h7 3. ♚d3+ Kwetsbaarheid uitbuiten, overwicht aan materiaal.

25

- 1) 1. ... e5 (1. ... ♚e7 2. ♜xf6) 2. ♜xf6 ♚c5 (verdedig tegen penning)
- 2) 1. ♚1b5+ ♜a6 2. ♚5b6+ ♜a5 3. ♚a6+ ♚xa6 4. ♚b5# Kwetsbaarheid uitbuiten, slechte stand koning.
- 3) 1. ... ♜xe3 2. ♜xe3 (2. ♖xe3 ♚xc4) 2. ... ♜c5) (uitschakelen verdediging: weggagen+hout)
- 4) 1. ♖h3 h5 2. ♖xc8 ♚xc8 3. ♜xf7+ (dubbele aanval: hout + dreiging)
- 5) Zwart heeft een pion meer in deze jeugdpartij -10.
1. ... fxe4. De stelling moet open. ♚f8 doet mee en dat maakt na 2. ♚xe4 ♜f3+ 3. ♜h1 ♜xd2 4. ♖xd2 ♚xc3 mogelijk. Wit boft dat de zwarte koning op g8 staat want nu voorkomt 5. ♖d5+ grote schade. Het toreneindspel na 5. ... ♖f7 6. ♖xf7 ♚xf7 staat iets beter.
1. ... f4. Zo speelde zwart maar na 2. f3 of 2. ♜d5 is er geen compensatie voor de pion. De activiteit van ♚e5 en ♚f8 is gehalveerd en ♜d4 wordt snel teruggejaagd.
1. ... ♚ce8. Geen goede zet. Wit speelt 2. f4 ♚f6 3. ♜h1 of 3. ♜d5.
- 6) 1. ♖a8+ ♚e8 2. ♜de7+ ♜f8 3. ♖xe4 (aftrekaanval batterij neerzetten)
- 7) 1. ♜f6+ ♜h8 (1. ... ♚xf6 2. ♖xh6+ ♜xh6 3. ♚h3+) 2. ♜xe8 (koningsaanval: toegang)
- 8) 1. ♚xe7! ♜e5 (1. ... ♜e4 2. ♚f6 ♜f4 3. ♚a1 ♜e4 4. ♜xh6) 2. ♚f8 ♜f6 3. ♚g7+ ♜xg7 (3. ... ♜f7 4. ♜xh6 ♜g8 5. ♚a1) (verdedig door pat)
- 9) 1. hxg4 ♜f3+ (1. ... ♖h4 2. f3) 2. gxf3 ♖h4 (uitschakelen verdediging door blokkeren)
- 10) 1. ... f5+ (1. ... gxh5+ 2. ♜xh5 ♜b6 3. ♜g6 ♜b5 4. ♜xf6 ♜xb4 5. ♜e7 ♜c5 6. ♜e6 en wit wint.) 2. ♜g5 gxh5 3. ♜xh5 ♜b6 4. ♜g5 ♜b5 5. ♜xf5 ♜xb4 6. ♜e4 (6. ♜e6? ♜c5) en remise.
- 11) 1. ♚g7+ ♜f8 (1. ... ♜e8 2. ♚g8+ ♜f7 3. ♚g6 ♚xg4+ 4. ♚xg4 f1♖ 5. ♚f4+ ♖xf4) 2. ♚g6 f1♖ (2. ... ♚xg4+ 3. ♜xg4) 3. ♚f6+ ♖xf6 (verdedig tegen vrijpion)
- 12) 1. g4 ♚g6 2. g5 ♜h5 3. f4 (jagen en insluiten)

26

- 1) 1. ♚xh5 gxh5 2. ♖f5 ♜f8 3. ♖h7 (koningsaanval: toegang)
- 2) 1. ♚a1 ♖b4 2. ♖xb4 axb4 3. ♚xa6 (3. ♚xa6) (penning: kopstuk jagen en een gepend stuk is geen goede verdediger)
- 3) Zwart staat voortreffelijk: betere pionnenstructuur en stukken die iets doen.
1. ... ♜g4. Heel sterk. Zwart moet niet bang zijn voor een dubbelpion. Na 2. ♖xb6 axb6 staat a2 in en dreigt ♜f2.
1. ... ♚fd8 Verhindert dameruil. Zwart heeft zeker aanval tegen de witte koning al heeft wit voldoende verdedigers. Zeker geen slecht plan alleen minder dan de paardzet.
1. ... ♖xe3 2. ♜xe3. Beter voor zwart maar onlogisch om het witte paard in het spel te brengen.
- 4) 1. ♖d7 ♜xd7 2. ♚g8+ ♜e7 3. ♜f5# (uitschakelen verdediging door blokkeren) Af en toe van de schoonheid van schaken kan geen kwaad.
- 5) 1. ... ♚g2 2. f6 ♚b5+ 3. ♜e1 h2 (3. ... ♚g1+ 4. ♜f2 h2 5. ♜g3 ♚xg3 6. ♚d1) (vrijpion verzilveren)
- 6) 1. ♜xd5 ♖xd5 2. ♚xf6 ♚b7 ♚ussenzet en matdreiging voorkomt winnende aftrekaanval met ♚h7+.
- 7) 1. a4! (1. ♜d4? ♚e8 2. ♜c4 (2. ♜d3 ♚b5+) 2. ... ♜xe3 3. ♜b4 ♜d4 4. a4 ♚xa4 (4. ... ♜d5 5. a5 b5) 1. ... ♚c2 (1. ... ♚e8 2. a5! bxa5 3. ♜d4) 2. a5 bxa5 3. ♜d4 (verkeerde loper baanwijziging)

- 8) 1. ... b4 (anders 2. b4) 2. cxb4 ♔f6 3. ♔e3 ♔e6 4. ♔d2 (doorgang maken)
- 9) 1. ♚xd4 (1. ♚b5 c6; 1. ♚a8+ ♔d7) 1. ... ♚xd4 2. ♚a8+ ♔d7 3. ♚xd4+ (lokken en uitschakelen verdediging door onderbreken)
- 10) 1. h6 ♚f8 2. ♚h4 (wegjagen en penning: aanval op een gepend stuk)
- 11) 1. ... ♔e5+ 2. ♔f4 ♔ed3+ 3. ♔g5 ♔e4+ 4. ♔h4 ♚xh2# Kwetsbaarheid uitbuiten, slechte stand koning.
- 12) 1. ... ♔f4 (1. ... ♔h4 2. ♚d8+ ♔g6 3. ♚e6+) 2. ♚d8+ ♔g6 3. ♚g8+ ♔h7 Kwetsbaarheid uitbuiten, moeilijk dekbare dreiging.

27

- 1) 1. ♚h6+ ♔e5 2. d4+ ♚xd4 (2. ... ♔xd4 3. ♚xe3#) 3. ♚g7+ ♔f4 4. ♚xd4+ (lokken en dubbele aanval: röntgenschaak)
- 2) 1. ♔a2. Ontpent de a-pion. Op andere zetten met dit paard speelt zwart 1. ... ♚a6. Verder is slaan op a3 niet mogelijk: 1. ... bxa3 2. b4. Na 1. ... ♚b8 2. axb4 ♚xb4 3. ♔xb4 ♚xa1 4. ♚e1 (♚g2 moet een keer naar f1) heeft wit een duidelijk plan. Zijn stukken goed neerzetten (♔c6 en ♔c4 als het kan).
1. ♔c4. Als wit een kwaliteit wil offeren moet wit deze zet inlassen. Na 1. ... ♚a6 2. axb4 ♚xa1 3. bxc5 blijkt wit niet eens een pion te krijgen. Zwart heeft 3. ... ♚a6 als sterke tussenzet maar ook 3. ... ♔xc5 weerlegt het offer.
1. axb4 ♚xa1 2. bxc5 ♔xc5 Nog kanslozer dan de vorige variant. Geen enkele compensatie.
- 3) 1. ♚g8+ ♔xg8 2. ♔f6+ (verdedig tegen mat)
- 4) 1. ♚g6 (1. ♔g6+ ♔g8 2. ♚xc6 ♚xc6 3. ♔fe7+) 1. ... fxg6 2. ♔xg6+ hxg6 3. ♚h3+ (koningsaanval)
- 5) 1. ... a4 2. ♔d2 (2. d5 axb3 3. axb3 ♚xc3) 2. ... axb3 3. axb3 ♚xb3 (koningsaanval)
- 6) 1. ♚h7+ ♔f7 2. ♚g6+ ♔f6 3. ♚f4+ gxf4 4. ♚h4# (koningsaanval)
- 7) 1. ... ♔xd4 2. ♔xd4 (2. ♚xc1 ♔xf3+) 2. ... a5 (2. ... ♚xe1+ 3. ♚xe1 ♚xd4 4. ♚xe6+) (uitschakelen verdediging: weggjagen+hout)
- 8) 1. ♚a8+ ♔b5 2. ♚b7+ ♔c4 3. ♚c6# Kwetsbaarheid uitbuiten, slechte stand koning.
- 9) 1. ♚d8 ♚xd8 2. ♔xe6+ ♔g8 3. ♔xd8 b5 4. ♔c6 (afwickelen door dubbele aanval: paard)
- 10) 1. ... ♔e8 2. ♚c6 ♚c8 (2. ... ♚xc3? 3. ♚xa8) (jagen en insluiten)
- 11) 1. ♚e7+ ♔f3 2. ♚e3+ ♔e3 3. ♚d4+ ♔xd4 4. ♔g2 ♔e3 5. ♔f1 (verdedig tegen vrijpion)
- 12) 1. ... ♚xa1 (1. ... ♚xb5? 2. ♚xb5 ♔e2+ 3. ♔f2 ♚xb5 4. ♚xa7) 2. ♚xa1 ♔xf1 3. ♔xf1 ♚xb5 (uitschakelen verdediging: wegglokken/slaan+hout)

28

- 1) 1. ♚g6+ ♚xg6 (1. ... ♔e7 2. ♚xg7+ ♔d6 3. ♚xf6; 1. ... ♔f8 2. ♔xd5) 2. ♔xg6+ ♔e8 3. ♚f8# (weglokken en aftrekschaak)
- 2) 1. ... ♔d1 (1. ... ♔a4? 2. ♚e3) 2. ♚xd1 ♚xc3 (penning: aanval op een gepend stuk en wegglokken+mat)
- 3) 1. ... ♔g4. Goede verdediging tegen een eventueel ♔xg6. Omdat h4 hangt heeft wit geen tijd voor f3. De witte stukken staan onhandig.
1. ... ♔h7. Pion g6 nog een keer dekken is veilig maar niet de beste keus.
1. ... d5 De gespeelde zet die na 2. f3 ♔xe4! goed uitpakte. Je mag eigenlijk niet aarzelen in zo'n stelling: 2. ♔xg6 fxg6 3. ♚xg6+ ♔h8 4. exd5 ♚xd5 5. ♚h6+ ♔g8 6. ♚e5.
- 4) 1. ... ♚g4 (1. ... ♚b1 2. ♚g7+ ♔xh6 3. ♔xf5+ ♔h5 4. ♚g5#) (verdedig tegen mat)
- 5) 1. ♚xg7 ♚xg7 2. ♚xh6+ ♚h7 3. ♚f6+ (3. ♚h4) (koningsaanval: toegang)
- 6) 1. ... ♚xh4 2. ♚xh4 ♚xh4 3. ♚g5 (dubbele aanval: loper)
- 7) 1. ♚c7+ ♔a6 2. ♔d7! ♔e6 (2. ... ♚c6 3. ♔c5#) 3. ♔b8# Kwetsbaarheid uitbuiten, slechte stand stukken. (*Fomichev 2015*)
- 8) 1. ... ♚e1 2. ♔xe1 g2 (vrijpion verzilveren)
- 9) 1. h5 ♚xh5 2. ♚e5 (afwickelen naar pionneindspel)
- 10) 1. ... e3 2. fxe3 ♚c2 (uitschakelen verdediging: wegglokken en penning: pen)
- 11) 1. ♚xc5 (1. ♚xd5 ♔xd5 2. ♚xc5 ♔xc5 3. c4 ♔b4) 1. ... ♔xc5 (1. ... ♚xc5 2. ♚xc5 ♔xc5 3. ♔c7+) 2. ♔c7+ ♔d8 3. ♔xd5 exd5 4. ♚xc5 Combi van wegglokken, dubbele aanval: paard, tussenzet)
- 12) 1. ♚d4 ♚f8 2. ♚d8 ♚a6 3. ♚h7+ Kwetsbaarheid uitbuiten, moeilijk dekbare dreiging

29

- 1) 1. ... f4 2. ♔h5 (2. ♔f1 fxe3 3. fxe3 ♚xe3) 2. ... fxe3 3. fxe3 ♚xe3 (3. ... ♔xe3+) (lokken en dubbele aanval: paard)
- 2) 1. ♔xb7 ♔xb7 2. ♚e7 (weglokken en uitschakelen verdediging: weggjagen+hout)
- 3) 1. ... ♚xc3 2. ♚g4+ ♚g7 3. ♚h6 ♔g6 (verdedig tegen penning)
- 4) 1. b4 ♚xb4 2. ♔e3 ♚xc3 (2. ... ♚f1 3. ♚c1 ♚c5+ 4. ♔e4 ♚d3+ 5. ♔d5) (verdedig door pat of onvoldoende materiaal)
- 5) Wit heeft twee pionnen geofferd. Doordat ♚c4 gepend staat dreigt dameruil. Een juiste gevoel is dat wit blij mag zijn als hij niet slecht komt te staan. Gewoon te weinig aanvallers en voldoende verdedigers. Na 1. ♚f5 ♚xc4 moet je aanvoelen dat een dame en paard tegen een overmacht niet werkt. Wat is juist?
1. ♚xd5. Een pion terugnemen en ♚b5 dreigen. Zwart heeft 1. ... ♚a6 en wit houdt het net: 2. ♚d4 ♔e6 3. ♔xe6 fxe6 4. ♚xg4.
1. ♚xd5 wordt weerlegd door 1. ... ♚b4+ (maakt vluchtveld voor de koning)
1. ♔xf7 ♚xc4 2. ♚xc4 dxc4 3. ♔xh8 is kwaliteitswinst tegen twee pionnen maar na 3. ... ♚f3 is de toekomst van ♚h2 niet rooskleurig. Verder gaat het paard op h8 vast verloren.
- 6) 1. ♚xe6+ ♔h8 2. ♚xh6+ gxf6 3. g7+ ♔xg7 4. ♚g6+ ♔h8 5. ♚h7# (koningsaanval)
- 7) 1. ♔xe6 ♚xc6 (1. ... fxe6 2. ♚xg6+) 2. ♚e4 (weglokken en insluiten)

- 8) 1. ♖c3 ♜e4 2. ♚xe4 fxe4 3. ♜e6+ (batterij neerzetten en aftrekaanval)
- 9) 1. ♖xc3 ♖xc3 2. ♜e7+ ♘h8 3. ♚xf8# (uitschakelen verdediging: weglokken+mat)
- 10) 1. ♘f4! (1. gxh6? ♘f6) 1. ... ♜f7 2. g6 ♜h6 3. ♘g5 (zetsdwang en insluiten)
- 11) 1. ♚h7+ ♘xg6 (1. ... ♘f8 2. ♚h8+ ♘g7 3. f8♖+ ♘xg6) 2. f8♜+ ♘f6 3. g5# Kwetsbaarheid uitbuiten, slechte stand koning.
- 12) 1. ♖a6+ ♖a5 (1. ... ♘b3 2. ♖a2+ ♘xc3 3. ♖b2+ röntgenschaak) 2. ♖c4+ ♘a3 3. ♖a2# Kwetsbaarheid uitbuiten, slechte stand koning.

30

- 1) 1. ... ♚g1+ 2. ♘h3 ♜f4+ 3. ♘h4 ♜g6+ 4. ♘h3 ♚h4# (jagen en dubbelschaak)
- 2) 1. ♚b8+ ♘a7 2. ♚a8+ ♘b7 3. ♚b8+ ♘a7 4. ♚a8+ ♘b7 5. ♚b8+ (remise door eeuwig schaak)
- 3) 1. ♖d7 ♚c8 2. ♖g4+ ♘f8 3. ♖g7+ ♘e8 4. ♖g8+ ♘d7 5. ♖xf7+ ♘c6 6. ♖d5+ Kwetsbaarheid uitbuiten, slechte stand koning.
- 4) 1. ... ♚e8 2. ♜c5 ♜d8 (penning: aanval op een gepend stuk - kruispenning)
- 5) 1. ♘f5 h5 2. ♘e6 ♘f8 3. ♘d5 h4 4. ♘e4 (met tempo in het vierkant)
- 6) 1. ♖xg4 fxg4 2. ♙e7 ♙xe7 3. ♚xc6 (vrijpion verzilveren)
- 7) Tekening
- 8) Tekening
- 9) 1. d5 ♙c7 2. ♚xc7 (2. d6 ♙xd6 3. ♖xd6 ♖xa1 4. ♚xf7 ♘xf7 5. ♖d7+ ♘f6 6. ♖xc8 ♘f7) 2. ... ♖xc7 3. d6 (aftrekaanval en slaan/wegjagen+mat)
- 10) Deze onoverzichtelijke stelling komt uit een jeugdpartij -10. Kwestie van tellen. Zwart heeft een paard en pion voor de dame. Wit verliest zeker zijn dame.
 1. ♖xf3 ♙xf3 2. ♚xc3 ♚xc3 3. ♙a5 en dankzij deze tussenzet krijgt wit twee stukken tegen toren en pion.
 1. ♜xf3 (de partij) 1. ... ♜xd1 2. ♚xd1 ♚fxd8 en wit blijft bij een mindere stelling (zwart heeft c-lijn en beter licht stuk) gewoon een pion achter.
 1. gxf3 ♜xd1 2. ♚xd1 ♚fd8. Pion achter, slechte pionnenstructuur.
- 11) 1. ... ♚e3 2. fxe3 ♖xf3 3. ♖c2 fxg3 (uitschakelen verdediging door onderbreken)
- 12) 1. ♖d6+ ♜d7 2. ♖xd7+ ♘xd7 3. ♜c5+ ♘d6 4. ♜xe4+ (lokken en dubbele aanval: paard)

31

- 1) 1. ... ♚h2+ 2. ♘e1 ♜b2 3. ♚b1 (3. ♚c1 ♜d3+) 3. ... ♚h1+ (jagen en dubbele aanval: röntgenschaak)
- 2) 1. ♙g5+ ♘g8 2. ♖xh8+ ♘h8 3. ♙f6+ (3. ♚h4+ ♘g8 4. ♙f6) 3. ... ♘g8 4. ♚h4 (koningsaanval)
- 3) Deze leerzame stelling komt uit een jeugdpartij -10. Zwart kan een pion pakken. Wat is het probleem?
 1. ... f6 Dit is de beste zet en voldoende voor remise. 2. ♚xc3 (2. bxc3 fxe5 3. dxe5 ♚c4 is met zo'n actieve toren zeker niet beter voor wit) 2. ... fxe5 3. dxe5 ♚xc3 4. bxc3 ♚c8 en ook nu is de torenactiviteit voldoende.
 1. ... ♙xd4 De partijzet die op verrassende wijze een kwaliteit kost 2. ♜c6 (materiaal kost 2. ♚xc8 ♚xc8 3. ♜d3 ♚c2) 2. ... ♙xb2 gespeeld en na 3. ♚a2 ♙f6 4. ♜xd8 ♚xd8 5. ♚c6 had wit een kwaliteit meer (al won zwart). Het verrassende komt na 2. ... ♙f6 3. ♚ac1 en ♜xd8 dreigt en na 3. ... ♚e8 komt 4. ♜e7+.
 1. ... ♙a5 2. ♜c6 en het paard heeft drie aanvalsdoelen in het vizier die nog niet dreigen vanwege de penning maar zwart kan ze in een zet niet allemaal verhinderen. Bijv. 2. ... ♚c7 3. ♚ac1 ♚dc8 4. ♜e7+.
- 4) 1. ... ♘g7 (1. ... h4 2. f5 h3 3. f6 h2 4. f7 h1 ♖ 5. f8=♖+) 2. ♘e7 ♘g6 3. ♘e6 ♘g7 4. ♘f5 ♘h6 = (verdedigen)
- 5) 1. ♚xh6+ ♖h7 2. ♖h4 ♚g1+ 3. ♘c2 ♖xh6 4. ♖xh6+ ♘g8 (verdedig tegen dubbele aanval door tegenaanval)
- 6) 1. ♜f5 ♖g5 2. h4 ♖g6 3. ♜e7+ (jagen en aftrekaanval)
- 7) 1. ♚g3+ ♘f5 2. ♖g5+ ♘e4 3. ♚g4# Kwetsbaarheid uitbuiten, slechte stand koning.
- 8) 1. f4+! ♙xf4 2. ♜e4+ ♖xe4 (verdedig door pat)
- 9) 1. ... ♖d1+ 2. ♘g2 ♖e2+ 3. ♘g1 ♘h3 4. ♖d4 ♖e1# Kwetsbaarheid uitbuiten, slechte stand koning.
- 10) 1. ♚d4 ♖b5 2. ♚fd1 (richten en penning: pen)
- 11) 1. ... e4 2. ♚g8+ ♘h7 3. ♖f8 ♚h1+ (uitschakelen verdediging: onderbreken)
- 12) 1. ♘g8! (1. ♘e8? ♖xe2+! 2. ♙xe2 ♘xb7) .1 ... g5 2. ♙h1! ♖h4 3. ♚h7+ (zetsdwang en aftrekschaak) (Timman)

32

- 1) 1. ♘f6 h2 2. ♖b4 ♖d7 3. cxd7 h1♖ 4. ♖e7# Kwetsbaarheid uitbuiten, slechte stand koning.
- 2) 1. ... ♙a4 2. ♖d3 (2. ♖xa4 ♖xe3+ 3. ♘f1 ♚xc1) 2. ... ♙xd1 (weglokken en dubbele aanval: dame)
- 3) 1. ... ♚a2 2. ♖e8+ ♙d7 (zevende rij)
- 4) 1. ♙e2 ♚xg3+ 2. ♘f2 (vrijpion verzilveren)
- 5) 1. ... gxf4 2. ♜xf4 ♚d4+ 3. ♘e3 ♙d2+ (lokken, jagen en röntgenschaak)
- 6) 1. ... ♖c8 De dame moet gedekt staan na 2. ♚xg6 fxg6. Zwart moet wel dameruיל in de stelling houden (direct 1. ... ♖xf5 2. exf5 ♚xg4 3. hxg4 is speelbaar maar wel onprettig). Wil wit verder komen dan moet hij 2. h4 spelen maar die zet dreigt geen h5 omdat dan zwart op f5 ruilt.
 1. ... ♖e6 deze zet faalt na 2. ♚xg6 ♚xg6 3. ♚xg6 ♖xf5 op de tussenzet 4. ♚g7+.
 1. ... ♖a4 De gespeelde zet in een jeugdpartij -10. Gemist werd het sterke 2. h4 (penning: aanval op een gepend stuk)
- 7) 1. ... ♙f6 (1. ... ♙h4 2. ♘f4 ♙g5+ 3. ♘f3 ♙f6) 2. ♘f4 ♙xe5+ (verdedig tegen mat)
- 8) 1. ♜f5 ♖g5 2. h4 ♖g6 3. ♜d6+ (jagen en aftrekaanval)
- 9) 1. ... ♜xe5 2. dxe5 ♙xb5 3. ♖b3 (penning: pen)

- 10) 1. ♖d7+ ♜e5 2. ♖d5+ ♗xd5 3. ♘c4# (uitschakelen verdediging door weglukken en blokkeren)
- 11) 1. ... ♗a2 2. ♙c6 (2. c6? ♘h5#; 2. h4 ♘h5+ 3. ♘h3 ♘f4+; 2. ♙d1 ♖d2) 2. ... ♗a3+ 3. ♙f3 ♗a2 (remise door eeuwige aanval)
- 12) 1. ♗c8 ♗d5 (1. ... ♗xc8 4. ♗d8+) 2. ♗xf8+ ♜xf8 3. ♗b4+ Kwetsbaarheid uitbuiten, onderste rij.

33

- 1) 1. ... ♘c3 2. bxc3 (2. ♗d3 ♘d1) 2. ... ♙a3+ 3. ♜b1 ♗b6+ (koningsaanval)
- 2) Zwart heeft een pion meer, maar pion d4 dreigt verloren te gaan. Nu zijn de pionnen op c5 en e5 ook geen helden.
 1. ... ♘d7. Profiteert ten volle van de zwakke pionnen. Na 2. ♘d4 ♙xg2 gaat de looper met tempo weg en dreigt ook
 3. ... bxc5 en na 2. ♗xd4 ♘xc5 blijft wit gewoon een pion achter. Leerzaam is 2. cxb6 ♙xf3! (na het luie 2. ... axb6 staat zwart beter) 3. gxf3 (3. bxc7 ♗xc7 en e5 hangt; 3. b7 ♙xb7 met pion meer) 3. ... c5 en 4. ... axb6.
 1. ... ♙xf3 (geeft wat voordeel met eenvoudige zetten) 2. gxf3 ♘d7 3. ♗xd4 en nu 3. ... bxc5 met pion meer maar een dubbelpion of 3. ... ♘xc5 4. ♙b5+ met probleempjes met de ontwikkeling.
 1. ... ♘g4 De partijzet. Nu lost 2. ♙b5 alle witte problemen op.
- 3) 1. ♖d4 ♙h5 2. ♗h4 (2. g4) (uitschakelen verdediging: wegjagen+hout)
- 4) 1. ... ♗b2 2. ♗c4 (2. ♗cd1 ♗c2) 2. ... ♗b1+ 3. ♜g2 ♗b7+ (verdedig tegen vrijpion)
- 5) 1. ... ♘xe4 2. ♗xf8+ ♜xf8 3. ♙xd8 ♗xd8 4. ♙xe4 (tussenzet desperado)
- 6) 1. ♗xf6 gxf6+ 2. ♜d6 ♜f7 3. ♜c7 (afwikkelen naar pionneindspel)
- 7) 1. ♖d8+ ♗xd8 2. ♘e8+ ♗xe8 3. fxe8♘# Kwetsbaarheid uitbuiten, slechte stand koning.
- 8) 1. ♘e7+ ♜c5 2. ♗c6+ ♜d4 3. ♘f5+ ♜e5 4. ♘xg7 (aftrekschaak, jagen, lokken en dubbele aanval: paard)
- 9) 1. ... ♙f4 2. ♗d3 g5 (richten en insluiten)
- 10) 1. ... h5 2. ♗b8 h4 3. ♗b3 hxg3 Kwetsbaarheid uitbuiten, moeilijk dekbaar punt.
- 11) 1. ♜g3 g6 2. ♗f5+ gxf5 3. f4# Kwetsbaarheid uitbuiten, slechte stand koning.
- 12) 1. ♙xd4 exd4 2. ♗xe7 ♗xe7 3. ♗xc5 (uitschakelen verdediging: slaan+hout)

34

- 1) 1. ♙c5 (1. ♜h1 ♗c2 2. c8♗ ♗xc8 3. ♗xc8 ♗xd6) 1. ... ♗c2+ 2. ♙xd4 ♗xc7 (vrijpion verzilveren)
- 2) 1. ♜h1 (1. ♙c5 ♗c2+) 1. ... ♗c2 2. ♗bb1 (vrijpion verzilveren)
- 3) 1. ... ♘c3 (richten en dubbele aanval: paard)
- 4) 1. ... ♘c3+ 2. bxc3 ♗b7 (uitschakelen verdediging en penning: pen)
- 5) 1. ... ♗b4+ 2. ♜xh5 ♗b8 (2. ... ♗b5+ 3. ♜h4 ♗b8) 3. ♗h6 ♗b5+ Kwetsbaarheid uitbuiten, slechte stand koning.
- 6) 1. ♗c7 ♗xc7 2. ♗e8+ ♜g7 3. ♗e5+ ♜g8 4. ♗xc7 (verdedig tegen vrijpion)
- 7) 1. ... ♗h1+ 2. ♜xh1 ♜g3 3. ♙c4 ♗e1+ 4. ♙f1 ♗xf1# Kwetsbaarheid uitbuiten, slechte stand koning. (*Donner-Spanjaard, NED 1961*)
- 8) 1. ♘ce7+ ♜h7 2. ♗h8+ ♘h8 3. ♘f8# (uitschakelen verdediging door blokkeren) (uitschakelen verdediging door blokkeren)
- 9) 1. ♜c2 (1. ♜a1 ♙d2 2. ♗xf5+ ♜e7) 1. ... ♗h2+ 2. ♜b3 ♗xg1 3. ♗xh6+ Schaak opheffen en nieuwe aanvallers niet toelaten.
- 10) 1. ♘d5 ♗xd5 2. ♙xf6 ♗a5+ 3. ♗c3 (3. ♗d2 ♗xd2+; 3. b4 ♙xb4+) (tussenzet)
- 11) 1. f3. Mogelijkheden van de tegenstander verhinderen. De zet f3 van zwart toelaten activeert de ♙e5 en de pion is een aanvaller en stoort.
 1. c3. Het paard wegjagen kan wachten want de tussenzet 1. ... f3 dreigt mat op h2 en na 2. g3 ♘e6 boft wit dat zwart niet gemakkelijk in toren in de aanval kan betrekken.
 1. h3 De gespeelde zet maakt 1. ... f3nog sterker. Zwart won.
- 12) 1. ♗h6+ gxh6 2. ♘f6+ ♜g7 3. ♘d7+ ♜f7 4. ♗xd6 (uitschakelen verdediging door weglukken, jagen en aftrekschaak)

35

- 1) 1. ♗a8+ ♜xg7 2. ♗g6+ hxg6 3. ♗xd5 (batterij neerzetten en aftrekaanval)
- 2) 1. ... gxf4 (1. ... ♙d2 2. fxg5 ♗d4+ 3. ♜e5 ♗xd3) 2. ♘xf4 ♗d4+ 3. ♜e3 ♙d2+ (lokken, jagen en dubbele aanval: röntgenschaak)
- 3) 1. e4. Zwart is in problemen: 1. ... dxe4 2. ♘xe4 ♙e7 3. ♗e1 verliest materiaal en 1. ... h6 2. ♙h4 (2. ♙xh6 gxh6 3. e5 is ook goed) helpt niet echt. De dreiging is e5 en na 3. ♘h6+ gxh6 is zelfs 4. exd5 heel sterk.
 1. ♗e1. Ontwikkelingszet om e4 voor te bereiden. Zojuist gezien dat het ook zonder torenzet kan.
 1. ♘d6. Liefhebbers van slaan en het looperpaar spelen zulke zetten. Zonder van het actieve paard. Daarbij komt dat wit de looper op elk moment kan slaan (zwart speelt heus de looper niet naar b4 of c7).
- 4) 1. exf6 ♙xd6 2. ♗d1 (vrijpion verzilveren)
- 5) 1. ... ♘h5 2. ♘g5+ hxg5 3. ♗xh5+ ♜g8 4. ♗h1 (koningsaanval: toegang)
- 6) 1. d8♘+ ♜f6 (1. ... ♜e7 2. g8♗ (2. ♘c6+? ♜f6 3. g8♘+ ♜f7!)) 2. g8♘+! ♜g6 (2. ... ♜e5 3. ♘f7+) 3. ♘e7+ (remise door onvoldoende materiaal)
- 7) 1. ♗xf6 ♗xf6 2. ♙xf6 h5 3. ♗f7# (batterij neerzetten en aftrekschaak)
- 8) 1. ♘h6 ♗xf3 (1. ... ♘xf3 2. ♗g8+ ♗xg8 3. ♘f7#) 2. ♗xf3 ♘xf3 (2. ... ♗g8 3. ♘xg8 ♘xf3 4. ♘h6) 3. ♗g8+ ♗xg8 4. ♘f7# (koningsaanval)
- 9) 1. ♗xb4+ ♜xb4 2. a3+ ♜a5 3. b4+ ♜b5 4. ♘c3# Kwetsbaarheid uitbuiten, slechte stand koning.
- 10) 1. ... a5 2. ♘d3 b5 3. ♙b3 a4 (richten, jagen en insluiten)

- 11) 1. ♖b5+ cxb5 2. ♚c1+ ♗d7 3. ♚d1+ ♘d6 4. ♚xd6+ ♗xd6 5. ♚xd8+ (uitschakelen verdediging, jagen, röntgenschaak en weglokken+hout.
 12) 1. ♗xc8 ♚xh7 2. ♗e7 ♚h8 (2. ... ♚g7+ 3. ♗f2 ♚f7+ 4. ♗g3) 3. ♗c6+ ♗a3 4. ♗d8 (vrijpion verzilveren)

36

- 1) 1. ♘e5 ♗xd3+ 2. ♚xd3 ♘b4+ 3. ♘c3 ♚xd3 (lokken en aftrekaanval)
 2) 1. ♘b5 ♚e6 2. ♘c4 (2. ♘d7? ♚d6) 2. ... ♚e5 3. ♗d4 (remise door onvoldoende materiaal) (*Guljajev 1938*)
 3) 1. c3 (1. ♚xf4? ♗e2+ 2. ♚xe2 ♚xf4) 1. ... ♗c6 2. ♚xf4 (uitschakelen verdediging en pen)
 4) 1. ♗f1. Verhindert schaak op e1 en dwingt de dame terug. Na 1. ... ♚f6 slaat wit een pion: 2. ♚xh4
 1. ♚d8 is geen probleem na 1. ... ♚f6 2. ♚xe8+ ♗xe8.
 1. ♘f3. Rekent alleen met terugslaan. Zwart wil de loper helemaal niet hebben: 1. ... ♚e1+ (1. ... ♗xf3+? 2. ♗f1) 2. ♗g2 h3#
 5) 1. f5 gxf5 (1. ... ♘e4 2. f6 ; exf5 ♚h4+-; 2. ... ♚e7 fxg6 fxg6 ♚xe6 ♚xe6 3. ♚xg6+) 2. ♚g5+ ♗h7 3. ♚h4# (koningsaanval)
 6) 1. ... ♘h6 2. ♚d1 ♘e3 Kwetsbaarheid uitbuiten, overwicht aan materiaal.
 7) 1. ... ♘e4 (1. ... ♘h3?) 2. h4 ♗d4 3. h5 ♗e5 Normaal vervult de loper de dubbele functie: pion dekken en vijandelijke pion tegenhouden. Dit is een uitzondering omdat de stelling niet gewonnen is vanwege patgevaar. Gelukkig staat de koning in het vierkant van de h-pion.
 8) 1. ♚xe3 ♚xe3 2. ♗ge4 ♚d4 3. hxg4 (dubbele aanval: 2 stukken)
 9) 1. g4 fxg3 2. ♘g5 f6 3. exf6+ (insluiten)
 10) 1. ♘f3 ♚xf3 2. ♚g8+ ♘e8 3. ♚xe8+ ♗b7 4. ♚b8+ (4. ♚d7+) (uitschakelen verdediging: weglokken+mat)
 11) 1. ♘b3! (1. ♘c4? a4! 2. ♘d5 ♚c2+ 3. ♘c6 ♚h2+) 1. ... a4 2. ♘c4! (zetdwang)
 12) 1. ... ♗e1+ (1. ... ♗h4+ 2. ♗h3 ♚g2+ 3. ♗g4 ♚f3+ 4. ♗h3) 2. ♗h3 ♚g2+ 3. ♗g4 ♚f3+ 4. ♗h3 ♚h5# (dubbelschaak)

37

- 1) 1. h3 ♚h5 2. ♚e2 (2. g4? ♚d5) (uitschakelen verdediging en pen)
 2) 1. ♚f8+ (1-0; *Babula-Kislov, Trinec 1999*) 1. ... ♗h7 2. ♚g8+ ♗h6 3. ♚h5+ ♗xh5 4. ♚g5# Kwetsbaarheid uitbuiten, slechte stand koning.
 3) Tekening
 4) 1. ♚g3! ♘g3+ 2. ♗h3 g1♚ (verdedig tegen vrijpion)
 5) 1. ... ♚d5 2. ♚xd5 g3 3. fxg3 fxg3 (verdedig tegen mat)
 6) 1. 0-0-0. Niet gespeeld omdat a2 hangt. Niet erg: 1. ... ♗xa2+ 2. ♗b1 ♚xd2 3. ♚xd2 ♗b4 4. ♘b5+ brengt alle witte stukken in de aanval. Na 4. ... ♗e7 is 5. ♗d7 wel leerzaam. Na 1. ... 0-0 speelt wit 2. a3 of wat dapperder 2. ♗c4.
 1. ♗d1. De gespeelde zet verhindert de dreiging (zie volgende zet) maar de koning in het midden na 1. ... ♘e6 2. ♗d3 is niet dodelijk maar onnodig.
 1. ♘e2 ♗xc2+ Dat was de dreiging.
 7) 1. ♗xa7+ ♗xa7 2. ♚xa7 ♚d1+ 3. ♗xd1 ♘g4+ (lokken en dubbelschaak)
 8) 1. ... ♚c2+ 2. ♗h3 (2. ♗h1 ♚xc1+) 2. ... ♚xg3+ 3. ♗xg3 ♚b3+ Kwetsbaarheid uitbuiten, overwicht aan materiaal.
 9) 1. ♗d7! ♗c4 (1. ... ♗b7 2. ♚b1+ ♗b3 3. ♚xb3#; 1. ... ♗b3 2. ♚b1 ♗b7 3. ♚xb3#; 1. ... ♗b7 2. ♚c8#) 2. ♚xc4 a5 3. ♗c6! a6 4. ♚e4 ♗a7 5. ♚e7+ ♗b8 6. ♗b6 (uitschakelen verdediging door blokkeren) (*Botokanov 1997*)
 10) 1. ... ♚xg3 2. ♘e4 (2. fxg3 ♚e2+ 3. ♗g1 ♗h3#; 2. f3 ♚g6; 2. ♗xg3 ♗e2+ 3. ♗h3 ♚xh4+ 4. ♗g2 ♚g4+ 5. ♗h2 ♘e5+ 6. f4 ♚g3#) 2. ... ♚h3+ 3. ♗g1 (koningsaanval)
 11) 1. ♚xb2 ♘xb2 2. ♚b3 ♘d4 3. ♚b8+ ♚d8 4. (dubbele aanval: dame hout+dreiging)
 12) 1. ♗f6+ ♘xf6 2. ♚c7+ ♗g8 3. ♚xe3 (tussenzet)

38

- 1) 1. ♚xg7+ ♚xg7 2. ♗f8+ ♗h8 3. ♚xh6+ ♚h7 4. ♚xh7# (uitschakelen verdediging: slaan+mat)
 2) 1. ... ♗f3 2. ♚xf3 ♚xb2 (baanruiming en insluiten)
 3) Een stelling uit de partij *De Wind-Michielsen, Den Haag 2001*. Destijds twee talentvolle jeugdspelers die niettemin het een en ander misten.
 1. ♘e5 ♚xe5 2. ♚fe1. Ruilen is goed hier. Alle witte stukken worden actief en de d-pion is niet zwak maar vormt ook geen gevaar (2. ... d4 3. ♗g3).
 1. ♘b6. Joris wil de zwarte toren slechter neerzetten maar zo slecht kom toren niet te staan: 1. ... ♚d6 2. ♚b4 (consequent maar ongelijk bekennen met 2. ♘a5 of 2. ♘e3 en een pion offeren is beter). De gespeelde zet faalt op 2. ... ♚xb6 (i.p.v. het gespeelde 2. ... d4 3. f4) 3. ♚xb6 ♗d4 4. ♚xf6 ♗xe2+ (tussenzet) 5. ♗h1 ♘xf6.
 1. ♘c3. Tijdverlies. Zwart slaat op c3.
 4) Het partijfragment moest een zet langer zijn. De h-pion staat nog op h5 en zwart is aan zet: 1... h4 (0-1; *Dvoretzky-Klovans Tiflis 1973*). Onvoldoende is 1. ... hxg4 2. ♗e5! (maar niet 2. ♗e4 g3! en wint) 2. ... ♗g2 3. ♗f4 ♗h3 4. ♗g5. Wit gaf het op vanwege 2. ♗e5 ♗g2 3. ♗f6 ♗xh2 4. ♗xg6 h3 5. g5 ♗g3 6. ♗f7 h2 7. g6 h1Q en zwart wint tegen een g-pion op de 7e rij.
 5) 1. ... ♗b5 (1. ... ♚xb8 2. ♚xb8+ ♘f8 3. ♘f6#) (uitschakelen verdediging: onderbreken)
 6) 1. ♚b2! ♚xc7 2. ♚b8+ ♗f7 3. ♚b7 ♚e7+ 4. ♗d6 ♚xb7 5. axb7 (vrijpion maken)
 7) 1. ... g5 2. ♘g3 g4 3. 0-0-0 ♗xg3 (uitschakelen verdediging: weggagen)
 8) 1. ♚h7+ ♗g4 2. ♚g6+ ♗f3 (2. ... ♗h3 3. ♚h5# (3. ♚f5#) Kwetsbaarheid uitbuiten, slechte stand koning.

- 9) 1. ... ♖h7 2. ♗f3 ♗xf3 3. gxf3 b2 4. ♜xb2 (vrijpion verzilveren)
- 10) 1. ... e5 2. ♗c4 (2. ♗d5 ♗xd7) 2. ... ♜xd7 3. ♜xg6 (een gepend stuk is geen goede verdediger)
- 11) 1. ♜c8 ♗f7 2. ♜b6+ ♖e7 3. ♜c7+ (lokken en dubbele aanval: paard)
- 12) 1. ... ♜c5 (1. ... ♗xe7? 2. ♜xf5 ♗e5 3. ♜xh7+ ♖xh7 4. ♗h5#) 2. ♜xf5 ♗xf5 (2. ... ♜a5+) (verdedig door tegenaanval)

39

- 1) 1. ... ♜f4+ 2. ♜xf4 ♜f6+ 3. ♖e5 ♜xg4+ 4. fxg4 g1♗ (vrijpion verzilveren)
- 2) 1. ♜h2+ ♖h4 2. ♜f3+ ♖g4 3. ♜e5+ ♖h4 4. ♜xg6+ ♖g4 5. ♜g3# Kwetsbaarheid uitbuiten, slechte stand koning.
- 3) 1. ♗d4 ♗g5 2. ♙d2 ♙h3 3. g4 (verdedig tegen mat)
- 4) 1. ... f5. Zwart staat goed genoeg om pion niet te dekken. De dreiging verhinderen het slaan op c4. Na 2. gxf5 exf5 moet wit een pion geven met 3. ♜e5 ♙xe5 4. dxe5 ♗xe5. De verzwakking van de koningsvleugel is jammer maar geen ramp; wit heeft geen aanvallers (als zwart goed speelt).
 1. ... b5. Een goede dekkingszet die ♜b4-d3 in de stelling brengt.
 1. ... ♜c8. Geeft wit de tijd om wat ruimte te maken voor de dame: 2. hxg5 hxg5 3. e4 ♜b4 4. ♗e3.
- 5) 1. ... ♜c2+ 2. ♖f3 ♜e1+ 3. ♖f4 ♜d3+ 4. ♖f3 ♜e3# Kwetsbaarheid uitbuiten, slechte stand koning.
- 6) 1. ... ♜e6 2. ♜f2 ♜e2 3. c7 ♜xa2 4. ♜xa2 ♗c1 Kwetsbaarheid uitbuiten, slechte stand koning.
- 7) 1. g4 ♙g6 2. ♙g5 (insluiten)
- 8) 1. ... ♖d3 2. ♙f7 ♜d5 (2. ... ♖d2 3. ♙c4) 3. bxc6 e2 4. ♖f2 ♖d2 5. ♙xd5 (vrijpion verzilveren)
- 9) 1. ♜d2 b2 2. ♜xd3 ♖c2 3. ♜c3+ ♖d2 4. ♜b3 (verdedig tegen vrijpion)
- 10) 1. ♜g6 ♜g3 2. ♜g4+ ♜xg4 3. ♜h3# (uitschakelen verdediging door weglokken en onderbreken)
- 11) 1. ♙e4+ ♖g5 2. ♜g7+ ♖h5 3. ♜h7+ ♖g5 4. ♜xh3 (jagen en dubbele aanval: röntgenschaak)
- 12) 1. ... ♗f3+ 2. ♗xf3+ exf3+ 3. ♖h2 ♜g4+ 4. ♖h3 ♜xf2+ 5. ♖h2 Kwetsbaarheid uitbuiten, slechte stand koning.

40

- 1) 1. ♗h6 ♜xd8 2. ♗g7+ ♙xg7 3. ♜xd8+ (koningsaanval)
- 2) 1. ♜f7 (1. ♜f8+ ♗xf8 2. ♗e5+ ♜f6 (2. ... ♖g8 3. ♗d5+ ♖h8 4. ♗e5+ ♜f6)) 1. ... ♗xf7 2. ♗b8+ ♜xb8 (2. ... ♗g8? 3. ♗e5+) (verdedig door pat)
- 3) 1. ♙b4! (1. ♙b6? ♜d6 2. ♙d4 ♜b5+; 1. ♙c7? ♜d2 2. ♙e5 ♜c4+) 1. ... b1♗ (1. ... ♖b1 2. ♖b3 ♖c1 3. ♙a3) 2. ♙c3+ ♜xc3 (verdedig door pat)
- 4) 1. f4+ ♖f5 2. g4+ ♖xf4 3. ♜f6+ (jagen, lokken en dubbele aanval: paard)
- 5) 1. ... ♙g5 2. ♗g3 (2. ♗xg5 ♜xh2+ 3. ♖g1 ♗h3) 2. ... ♜h3 (2. ... ♗h6 3. ♙e1 ♜h3) 3. ♗g2 ♙f4 (uitschakelen verdediging door weglokken en stuk erbij)
- 6) Wit staat beter: loperpaar en betere pionnenstructuur. Het paard op a3 staat buiten spel en is in gevaar.
 1. c4. Ondermijn ♜e4 en neemt een vluchtveld van ♜a3 af. Nu wint wit materiaal na 1. ... ♜f6 2. ♙b2 dxc4 3. bxc4 ♜ad8
 4. ♜xe8+ ♜xe8 5. ♜d1 (dreigt ♙h7+). Na 1. ... ♜d6 slaat wit op d5.
 1. ♜ad1. Goede zet maar laat wel 1. ... ♜b5 toe.
 1. f3. Onnodig het paard gaat via g5 naar e6 en staat daar niet slechter.
- 7) 1. ... ♜e5 2. ♗f4 g5 3. ♗xg5 ♜xc4 (dubbele aanval en weglokken+hout)
- 8) 1. ♜xd5 ♙e2 2. ♜d8+ ♖xd8 3. ♗xe2 (tussenzet en röntgenaanval)
- 9) 1. ... ♖c4 (1. ... c4 2. a5 ♖c5 3. ♖f3 ♖b5 4. ♖e3 ♖xa5 5. ♖d2 ♖b4 6. ♖c2) 2. ♖f3 ♖b4
- 10) 1. ♜xe5 fxe5 2. ♙xe5 (een gepend stuk is geen goede verdediger)
- 11) 1. ♙g5 ♙xg5 2. ♜h6+ (veldruiming en aftrekaanval)
- 12) 1. ♙c4+ ♜xc4 2. ♜f8+ ♜xf8 3. ♗d5+ ♖h8 4. ♜xf8# (koningsaanval)

41

- 1) 1. ... ♗d3+ 2. ♖a1 ♙xb2+ 3. ♖xb2 ♗d2+ 4. ♖b3 (jagen, lokken en dubbele aanval: dame)
- 2) 1. ♜d1 ♖f8 2. ♙xc6 ♜xc6 3. ♜a1 Kwetsbaarheid uitbuiten, slechte stand koning.
- 3) 1. c7+ ♖a7 2. b8♗+ ♜hxb8 3. c8♜# (mat in drie)
- 4) 1. ♙d2 ♗xa4 2. ♗xa4 ♙xa4 3. ♜xe7 (jagen en een gepend stuk is geen goede verdediger)
- 5) 1. d7 ♜b8 2. ♜d6+ ♖e7 3. ♜e4 (3. ♜f5+ ♖xd7) Het is verrassend dat wit zijn d-pion kan inruilen voor de c-pion en zelfs wat voordeel kan houden. Zwart heeft immers een koning bij de hand en de witte staat te niksen: 3. ... ♙xd7 4. ♜xc5+ ♖d6 5. ♜d1+ ♖xc5 6. ♜xd7.
- 6) 1. ♗b3. Dameruil zien vele 5^e stappers niet als een sterk wapen. Toch maar overwegen. Na 1. ... ♗xb3 (1. ... ♗a6 2. ♙xg7) 2. axb3 b6 (2. ... a6 3. ♙xg7) 3. ♜xa7 of als je dit niet ziet 3. ♙xg7.
 1. a4. Zwart kan 1. ... ♗xb2 spelen; ♙f5 bestrijkt b1.
 1. ♜e1. De loper wil sowieso naar f6. Geen handige zet.
- 7) 1. ... ♗g4+ 2. ♖h2 ♗h4+ 3. ♖g1 fxe4 (materiaalwinst door tussenzet nodig voor verdedig tegen mat)
- 8) 1. ♙xb7 ♜xb7 2. ♜c6 ♗a8 3. ♜xe7 (uitschakelen verdediging: wegjagen+hout)
- 9) 1. f4 ♙d6 2. g4 ♙g6 3. f5 (richten en insluiten)
- 10) 1. ♜e7+ ♖g8 2. ♖g6 ♜a8 (2. ... a1♗ 3. ♜e8#; 2. ... ♜f4 3. ♜a7) 3. ♜g7+ ♖f8 (3. ... ♖h8 4. ♜f7#) 4. ♖h7! a1♗ (verdedig tegen vrijpion)
- 11) 1. ♜f6 ♗xc7 (1. ... ♖xf6 2. ♗xc6+) (aftrekaanval)
- 12) 1. ♖g7! f2 2. ♜a1 ♜f8 3. ♜a8+ ♖e7 4. ♜xf8 Kwetsbaarheid uitbuiten, slechte stand stukken.

42

- 1) 1. exd5. Door de ruil verliest wit geen tijd met een paardzet en kan de dame in het centrum gaan staan (en loopt daar geen gevaar). Na 1. ... ♖xd5 2. ♜e4 kan wit op b4-b5 spelen, soms met pionoffer anders een toren naar b1 als voorbereiding.
 1. ♗cd2. Ongelukkige keus. Na 1. ... g4 2. ♗h4 d4 slaat zwart de witte pionnen uiteen en wordt e5 een mooi veld voor het paard.
 1. ♗ce5. Het ruilen van een paardenpaar helpt alleen zwart. Na 1. ... ♗xe5 2. ♗xe5 ♜g7 3. ♜e2 heeft wit nog het voordeel van de zwakke e-pion maar de dubbele g-pion stelt niet zoveel voor. Zwart speelt het actieve 3. ... ♖f8 en overleeft het wel. Even aandacht voor 2. ... ♜f6 in plaats van ♜g7. Wit slaat toe met 2. ♗c6!. Zoek het verschil!
 - 2) 1. ♖d5+ (1. ♗e5? ♖e6+) 1. ... ♗c6 2. ♗e5 ♖f1 3. ♖d1+ (batterij neerzetten en aftrekschaak)
 - 3) 1. ♖a8+ ♗f8 2. ♖b2 ♖xb2 3. ♖xf8+ ♗g7 4. ♖xf1 (verdedig tegen mat)
 - 4) 1. ♜a7+! (1. ♜h8+? ♗e5) 1. ... ♗e5 (1. ... ♗c3 5. ♜g7+; 1. ... ♗d5 5. ♗b3+; 1. ... ♗c4 5. ♗b5+; 4. ... ♗e4 5. ♗c6+; 1. ... ♗d3 5. ♗b5+) 2. ♜g7+ (aftrekaanval en röntgenschaak)
 - 5) 1. ♖d7 ♗f8 2. ♜e8 (uitschakelen verdediging: onderbreken)
 - 6) 1. ... ♖xg3+? 2. hxg3 (2. ♗xg3 ♖xg3+ 3. hxg3 ♜xe2) 2. ... ♜xe2 3. ♖h4+
 - 7) Tekening GM Nakamura
 - 8) 1. ... ♗xf3+ 2. gxf3 ♗c3 (ruimen en aftrekaanval en pen)
 - 9) 1. ... ♖c2+ 2. ♗xc2 ♜d2+ 3. ♗f1 ♜e2+ 4. ♗g1 ♗xf3# Kwetsbaarheid uitbuiten, slechte stand koning.
 - 10) 1. ♗e3 g4 (1. ... b3 2. ♗g2) 2. ♗g2 ♗d2 3. h3 Kwetsbaarheid uitbuiten, slechte stand koning.
 - 11) 1. ♗d3! ♗f3 2. ♗c3! ♗e4 3. a4 ♗e5 (3. ... ♗c2 4. ♗xc2 ♗d4 5. ♗b3 ♗c5 6. a5 ♗c6 7. ♗b4 ♗b7 8. ♗b5 ♗a7 9. ♗c6) 4. a5 ♗d6 5. a6 ♗c6 6. c5 (afhouden, vierkant)
 - 12) 1. ♜g2+ ♗f4 2. ♜g5+ ♗f3 3. ♜h5+ (jagen en röntgenschaak)

43

- 1) 1. e5 ♗xe5 2. ♖xe5 ♜xe5 3. ♗f4 (lokken en insluiten)
- 2) 1. ... ♗f2 2. ♜d6 ♗d4 Kwetsbaarheid uitbuiten, slechte stand koning.
- 3) 1. h7+ ♗xh7 2. ♜h2 en wint, bijv. 2. ... ♗g7 3. ♗d5 (koningsaanval)
- 4) 1. f8♜+ ♗xf8 2. ♗f6 (vrijpion verzilveren)
- 5) 1. ♗xe5 ♗xf2+ 2. ♗xf2 ♜h4+ 3. ♗g1 ♗xd1 4. ♗f3+ ♜xe1+ (tegenaanval)
- 6) 1. ♖xg4 ♖xe3 2. ♖xg5 (2. ♗d5 ♗f7) 2. ... hxg5 3. d7 ♖d3 4. ♗d5 (vrijpion verzilveren)
- 7) 1. e5 dxe5 2. ♗xf6 (uitschakelen verdediging: weglokken/slaan+hout)
- 8) Koningsaanval is toeslaan als er onvoldoende verdedigers zijn. Hoe winnend de zwarte stelling er ook uit ziet, niet alles wint.
 1. ... ♗xg3 2. fxg3 ♖xg3 3. ♜f2 ♖h3+ en wint.
 1. ... ♖g4 geeft wit de kans 2. ♜h3. Na 2. ... g5 is slaan op h4 nog lang geen dodelijke dreiging.
 1. ... ♖xg3. Bij het offeren van 5 punten moet rekening houden met het teruggeven van materiaal: 2. fxg3 ♜g4 (2. ... ♗xg3 3. ♜h3) 3. ♗f4 ♗xf4 4. gxf4 en alleen de dame met de f-pion is niet meer dan remise.
 - 9) 1. c6 ♗d6 2. ♗c5 (2. ♗xd6? ♗xb3 3. ♗xc7 ♗a4) 2. ... ♗c4 3. ♗xd6 (3. b6? cxb6) (vrijpion maken)
- 10) 1. ♖f3+ ♗e7 (1. ... ♗g6 2. ♖g3 ♖xg3 3. b7+-; 1. ... ♗g8 2. ♖e3 ♖g5 (2. ... ♖g1+ 3. ♗d2 ♖b1 4. e5 ♖xb4 5. exd6 ♖xb6 6. d7+-) 3. e5 dxe5 4. b7+-) 2. b7 ♖xe4+ 3. ♖e3!! ♖xe3+ 4. ♗d2 ♖e6 5. b8♜+- (tussenzet)
- 11) 1. ♗f5+ ♗f7 2. ♖c7+ ♗e8 3. ♖e7+ ♗f8 4. ♖d8# Kwetsbaarheid uitbuiten, slechte stand koning.
- 12) 1. ♖h5+ ♗d6 (1. ... ♗d4 2. ♖h4+) 2. ♖d5+ ♗c6 3. ♖a5+ (jagen en dubbele aanval: aftrekschaak en röntgenschaak)

44

- 1) 1. ... e5 2. ♗g3 ♗f5 (baanruiming en dubbele aanval)
- 2) 1. ♖xe3 ♜xe3 2. ♖d8+ ♗c7 3. ♜xe3 ♖xe3 4. ♖xh8 (uitschakelen verdediging: weglokken+hout)
- 3) 1. ♜c7 bxc5 (1. ... ♜d7 2. ♗d6+ ♗e7 3. ♗f5+) 2. ♗d6+ Kwetsbaarheid uitbuiten, slechte stand koning.
- 4) 1. c3 en 2. d4 (penning: aanval op een gepend stuk)
- 5) 1. ... ♖c1+ 2. ♗f1 ♖xf1+ 3. ♗g2 ♖d1 Kwetsbaarheid uitbuiten, slechte stand koning.
- 6) 1. ♗f7+ ♗g8 2. ♗h6+ ♗xh6 3. ♜xf5 (weglokken, paardvork en een gepend stuk is geen goede verdediger.
- 7) 1. ♗e6 fxe6 2. ♜xe6+ ♗h8 3. ♜xd6 ♖f6 (insluiten)
- 8) Zwart staat een pion achter en dat betekent actie ondernemen.
 1. ... d5. Koning in het midden betekent stelling openen. Na 2. exd5 ♗xd5 3. ♗xd5 ♗xd5 4. c3 ♖fe8 wint zwart.
 1. ... ♗xe2 ♗eus tussen slaan en laten slaan. Alleen slaan als het direct iets oplevert. Het helpt hier alleen wit. Na 2. ♜xe2. d5 (ook nu de beste zet) kan wit rokeren.
 1. ... b5 2. ♗xc4 ♖xc4 3. a3 heeft zwart genoeg spel voor de pion maar niet meer dan dat.
 - 9) 1. ... ♜xg2+ (1. ... ♖xg2+? 2. ♜xg2 ♜xg2+ 3. ♗xg2 d2 4. ♗c2) 2. ♜xg2 ♗d5 3. ♜xe2 (vrijpion verzilveren)
- 10) 1. ♖xg4 ♗xg4 2. ♖xe5 Kwetsbaarheid uitbuiten, slechte stand koning.
- 11) 1. ♗h1 ♖c2 2. ♖bb1 (vrijpion verzilveren)
- 12) 1. ♗d3+ ♗c6 2. ♗xe5+ ♗c5 3. ♗xd7+ ♗c6 4. ♗xb8+ ♗c5 5. a7 (jagen en dubbele aanval: paard)

45

- 1) 1. ♖xf6+ ♗g5 2. ♗h3 b1♜ 3. f4+ ♗h5 4. g4 (verdedig tegen vrijpion)
- 2) 1. ... ♗b4+ 2. axb4 ♜xd3+ 3. ♗c1 ♖xe1+ (aftrekaanval)
- 3) 1. ♜xe7+ ♜xe7 2. f6 (afwikkelen naar pionneneindspel)
- 4) 1. ... ♗e4 Dit schijnoffer lost de problemen op. Na 2. fxe4 dxe4 verdwijnen wat aanvallers van het bord.

1. ... ♖e8 2. ♗e7 ♘e7 3. ♖e2 geeft wit goed spel. Paard naar d4 en aanvallen.
1. ... ♘e5 kost een dame 2. ♗f4 ♘d4 3. ♗h7+.
- 5) 1. ... ♗xd4 2. ♗f4 Deze tussenzet weerlegt het slaan op d4. Na 2. ♖xd4 ♗xd4 3. ♗h4 (3. ♗f4 ♗xf4 4. gxf4 ♘xf4+ 5. ♖b1 ♖e5) 3. ... f5 4. ♘e6+ (4. f3 ♘g3 5. fxe4 6. ♗h2 ♗xc4+ 7. ♗c3) 4. ... ♘d7 is van wit voordeel geen sprake. Nu volgt op 2. ... e5 het winnende 3. ♖xd4 waarna ook ♖g4 hangt.
- 6) 1. h4! (1. c8♗+ ♖xc8 2. h4 ♖d7; 1. h3 ♖xc7) 1. ... gxf3 2. c8♗+ ♖xc8 (verdedig door pat)
- 7) 1. ♗f5+ g5 2. ♖h3 ♗xf2 3. g4 Kwetsbaarheid uitbuiten, slechte stand koning.
- 8) 1. ♘c5+ ♖b8 (1. ... ♘c7 2. ♘d5) 2. e6 fxe6 3. ♗f4+ Kwetsbaarheid uitbuiten, slechte stand koning.
- 9) 1. ... ♖f2+ 2. ♖h2 ♖g4+ 3. ♖xg4 hxe4 4. ♖g1 ♖e1 en zwart is eerder. (afwikkelen naar pionneindspel)
- 10) 1. ♗h1 (1. ♗c6 e4 2.. ♖g5 ♖f3) 1. ... e4 2. ♖g5 e5 3. ♖f5 (laatste pion op het bord houden)
- 11) 1. ♖a1 (1. g8♗ ♗b2+ 2. ♖a1 ♗b1+) 1. ... ♗b3 2. ♗h5 (pat vermijden)
- 12) 1. ♘h6+ ♗h6 2. ♗h6+ ♖g7 3. f8♗+ ♖xf8 4. ♗h8# Kwetsbaarheid uitbuiten, slechte stand koning.

46

- 1) 1. ... ♗xf3 (1. ... dxe4 2. ♖xe4 levert minder op) 2. ♗xf3 (lokken en aftrekaanval)
- 2) 1. ... ♖h5. Deze zet komt in beeld als blijkt dat andere paardzetten tot nadeel leiden. 2. e6 een gevaarlijke poging die alleen op te vangen is met 2. ... ♗xg5 3. ♖xg5 ♖f4. Op 2. ♘e3 (om op e7 te slaan en g4 te spelen) speelt zwart 1. ... ♗ae8 en op 3. g4 ligt 3. ... f6 klaar. Na 2. g3 ontwikkelt zwart met 2. ... ♗ad8
1. ... ♖e8 2. e6 brengt zwart in de problemen: 2. ... ♖f6 (2. ... f6 2. ♗f4 en ♗d7 volgt) 3. exf7+ ♗xf7 4. ♖e5 en als de toren wijkt komt 5. ♘c4+.
1. ... ♖d5 kost na 2. ♘e4 een stuk.
- 3) 1. ♗g4+ ♗xg4 (1. ... ♖h8 2. ♗xg3) 2. ♘e3 (uitschakelen verdediging: weglukken+hout en een gepend stuk is geen goede verdediger)
- 4) 1. ♗b5 hxe3 (1. ... ♖a7 2. ♗d4+ ♖a8 3. ♗b6 ; 3. ... ♖b8 4. ♗xa6) 2. ♗xa6+ bxa6 3. ♗xa6# (uitschakelen verdediging door onderbreken)
- 5) 1. ... ♗xb5 (1. ... ♘e1+? 2. ♖g2 ♗xb5 3. ♗xg7#) 2. ♗4xb5 (2. ♗xe5 ♗xe5) 2. ... ♘e1+ 3. ♖g2 ♗f1+ 4. ♖h2 ♖f3# Kwetsbaarheid uitbuiten, slechte stand koning.
- 6) 1. ♖e3! (1. g4? c5 2. g5 (2. ♖e4 ♖d2! 3. ♖d5 ♖d3 4. ♖xc5 ♖e4) 2. ... c4; 1. ♖e4 ♖d2 2. g4 c5 3. ♖d5 ♖d3) 1. ... c5 2. ♖d3! ♖b2 3. ♖c4! (3. g4? ♖b3) (wedren)
- 7) 1. ♖xa6 ♗h6 (1. ... ♗xa6 2. ♗xc5) 2. ♗xd6 (2. ♗d3 ♗xa6) 2. ... ♗xd6 3. ♗xc5 ♗d2+ (tussenzet – veld g7 komt vrij voor de koning)
- 8) 1. ... ♗e8 2. ♗d4+ ♗g7 (2. ... ♘e5 3. ♖f2 ♗xd4 4. ♗xe8+ ♗xe8 5. cxd4) 3. ♘c4 ♘e5 (penning: aanval op een gepend stuk)
- 9) 1. ♗xf7+ ♖xf7 2. ♖g5+ ♖g8 3. lokken, richten en insluiten)
- 10) 1. ♗d4 ♖e5 2. ♗b2 (2. f4? ♗c4 3. ♗e3 b4) 2. ... ♗e7 3. ♗xc8 ♗xc8 4. ♗xe5 (uitschakelen verdediging: weglukken+hout)
- 11) 1. ♗a5+ (1. a8♗? ♗c1+) 1. ... ♖xa5 2. a8♗+ (2. a8♗+? ♖b4 3. ♗b8+ ♖c3 4. ♗xb1) 2. ... ♖b6 3. ♗b8+ (röntgenschaak – pat vermijden)
- 12) 1. ♗dxd7+ ♗xd7 2. ♗f8+ ♗e8 3. ♗d6+ ♖c8 4. ♗c7# Kwetsbaarheid uitbuiten, slechte stand koning.

47

- 1) 1. ♖e5 ♗xd6 2. ♖d7+ (röntgendekking) 2. ... ♖g7 3. ♖xf6 (richten en dubbele aanval: paard)
- 2) 1. c5. Een zet waar je normaal niet naar kijkt: het zwarte paard kan naar veld d5. Nu staat daar wel wat tegenover omdat zwart moet slaan (anders 2. ♖xf7). Na 1. ... ♗xe5 2. ♗xe5 moet zwart een kwaliteit geven met 2. ... ♘e7 3. ♗d6 ♗xd6 4. cxd6 ♗xd6. Dat is voor stap 4 een prettig voordeel. Slecht is 2. ... ♗d7 3. ♗xf6 gxf6 4. ♗g3+.
1. ♗d1. Een gezonde zet maar met 1. ... ♖d7 ruilt zwart het actieve paard af. Een ander plan is 1. ... c5.
1. h3. Nuttig voor later maar na 1. ... ♖d7 ruilt zwart het actieve witte paard.
- 3) 1. ... ♗xf3 2. ♗xd5 ♗xf4
- 4) 1. ♗xe4 (1. ♗a7 ♖g5+ 2. ♖h4 ♖f3+) 1. ... ♗xe4 (1. ... ♗d7+ 2. ♖h4 dxe4 3. ♗a7) 2. ♗a7+ ♖h6 3. ♗f8+
- 5) 1. ... ♖xd4 2. ♗xd4 ♖xd5 3. ♗xd5
- 6) 1. ♗h4! h1♗ (1. ... ♗xd7 2. exd7 h1♗ 3. d8♗+ ♖f7 4. ♗e7#) 2. e7+ ♖f7 3. d8♖#
- 7) 1. ... ♖c7 (1. ... ♖b7 2. ♗d7+ ♖b8 3. ♗d6+) 2. ♗f7+ ♗e7 3. ♗xe7+ ♖c6 4. ♗e6+ ♖b5
- 8) 1. ♗e8 (1. ♗g8 ♖d2+ 2. ♖g1 ♗e1#) 1. ... ♖d2+ 2. ♖g1
- 9) 1. ♗g4+ (1. ♗e2? ♗f6) 1. ... ♖h4 2. ♗e2 ♗xe2 3. ♗g3#
- 10) 1. ♗a5 Kwetsbaarheid uitbuiten, moeilijk dekbare dreiging.
- 11) 1. ♗a3 en 2. ♗b2 (insluiten)
- 12) 1. ♗a5 f5 2. b6 (vrijpion verzilveren)

48

- 1) 1. ♗f4 ♖xe6 2. ♗xg3 ♖f6 3. ♗xa5 Kwetsbaarheid uitbuiten, slechte stand stukken. Vooral penning.
- 2) 1. ... ♗xa1 2. ♖xf6+ ♖f8 (uitschakelen verdediging: weglukken+hout)
- 3) 1. ... ♗xc2+ 2. ♗xc2 ♗xc2+ 3. ♖b1 ♗xa2+ 4. ♖a1 ♖b3# (koningaanval)
- 4) 1. ♖xd5 Ruilen is het best en verder ontwikkelen: 1. ... ♗xd5 en 2. ♗ad1 (heeft wel het nadeel dat a5 niet meer gedekt staat) of 2. ♖d4. Zwart zal ♗f8, ♗e8 en ♗ac8 spelen. Voor beide partijen is het moeilijk verder komen.

1. f6 werkt niet na 1. ... ♖xc3 2. bxc3 gxf6 3. gxf6 ♕xf6 omdat f7 gedekt staat.
1. ♖a4 werkt niet vanwege 1. ... ♖xf4 en schaak op h3.
- 5) 1. b4 axb4 2. axb4 ♖b7 3. ♖xd7+ (wegjagen en dubbele aanval: toren)
- 6) 1. ... ♖xe4 2. fxe4 ♕xc3 3. ♖e2 Na de slagwisseling blijft een winnende penning over.
- 7) 1. ♖xd4 exd4 2. ♖f5+ ♖f7 3. ♖c8+
- 8) 1. ♖xb2 (1. ♕b4+? ♖g8) 1. ... ♕d4+ (1. ... ♕xb2 2. ♕c3) 2. ♖h1 ♕xb2 3. ♕c3 (3. ♕c1? ♕f6) 3. ... ♖e7 4. ♕xb2 (aftrekaanval)
- 9) 1. ♖c2+! ♖e6 (1. ... ♖f4 2. ♖c7+ ♖xc7+ 3. ♖xc7; 1. ... ♖g5 2. ♖g2+; 1. ... ♖e5 2. ♖c3+) 2. ♖c6+! ♖f5 (2. ... ♖e5 3. ♖c3+) 3. ♖d7+ ♖xd7+ 4. ♖xd7 ♖e5 6. ♖c6 (6. b4? ♖d5) (afwickelen)
- 10) 1. ... ♖g8 2. ♖a4 ♖g3 Kwetsbaarheid uitbuiten, slechte stand koning.
- 11) 1. ♖f6+ gxf6 2. ♖xd7 (2. ♕c6 ♖c3 3. ♕xd7+ (3. ♖xd7 ♖xd1 4. ♖xd1+ ♖e7) 3. ... ♖e7) 2. ... ♖xd7 3. ♕c6 (ruimen en dubbele aanval: loper)
- 12) 1. ♖xh6+ gxh6 (1. ... ♖g8 2. ♖h7 ♖f5 (2. ... ♖f7 3. ♖h5 g6 4. ♖xg6+ ♖f8 5. ♖h8#) 3. ♖h5 ♖h6 4. ♖xh6 gxh6 5. ♖g6+ ♖h8 6. ♖xh6+ ♖g8 7. ♖g6+ ♖h8 8. ♖f3 e5 9. ♖h5+ ♖g8 10. ♖g3+ ♖g4 11. ♖xg4#) 2. ♖xh6+ ♖g8 3. ♖g6+ ♖h8 4. ♖f3 e5 5. f5 (5. ♖h5+! ♖g8 6. ♖g3+ ♖g4 7. ♖xg4#) (koningsaanval: toegang)

49

- 1) 1. ♕e4 ♖xe4 2. ♖xb5+ ♖c8 3. (uitschakelen verdediging: weglommen+hout of mat)
- 2) 1. ♖b7! (1. ♖a5? ♖f6+! 2. ♖d4 ♖c7 3. ♖xa7+ ♖b6) 1. ... a5 2. bxa5! ♖c5+ 3. ♖f3! (3. ♖d4 ♖xb7 4. a6 ♖d6; 3. ♖f4 ♖xb7 4. a6 ♖c5 5. a7 ♖e6+ 6. ♖e5 ♖c7) 3. ... ♖xb7 4. a6 ♖c7 5. a7 (afwickelen en vrijpion verzilveren)
- 3) 1. ... ♖xh4+ 2. ♖g2 ♖xg3+ 3. fxc3 ♖xg3+ 4. ♖f1 ♖xg1# Kwetsbaarheid uitbuiten, slechte stand koning.
- 4) Bekend type stelling uit het Siciliaans. Wit heeft een sterk paard op d5 maar als er onvoldoende steun is dan doet het paard niet meer dan staan. Zwart kan iets proberen. De fouten komen vaak wel.
 1. ... f5 2. ♕f3 (slecht is 2. f3 fxe4 3. fxe4 ♖a7) 2. ... ♕xd5 3. ♖xd5+ ♖xd5 4. exd5 a5
 1. ... ♖ac8 is een andere manier van spelen. De toren naar c5 en f5 op een later moment.
 1. ... ♕xd5. Dat leidt tot niets: 2. ♖xd5 (zonder dameruil heeft zwart spel) 2. ... ♖xd5 3. exd5.
- 5) 1. ♕c7+ ♖c8 2. ♖a6+ ♖b7 3. ♕d6+ Kwetsbaarheid uitbuiten, slechte stand koning.
- 6) 1. ♖xb2 (1. ♖xd5? ♖xc2 2. ♕xc5 ♖f6) 1. ... ♖xd1 2. ♖xe5+ (dubbele aanval: dame)
- 7) 1. ... ♖a4+ 2. ♖e4 ♕xe4 3. fxe4 ♖a3 Kwetsbaarheid uitbuiten, slechte stand koning.
- 8) Tekening Giri en Carlsen, Erwin L'Ami op de achtergrond.
- 9) Tekening
- 10) 1. ♖h4 ♖d6 (1. ... g5 2. ♖h6 ♖cc8 3. ♖f7) 2. ♖xd8+ ♖xd8 3. ♖f8+ (uitschakelen verdediging: weglommen+mat)
- 11) 1. ♖c2 ♖xc1 2. ♖b2 ♖g1 3. ♖g8+ (lokken en jagen: röntgenschaak)
- 12) 1. ♕d5 c6 2. ♖xb7 cxd5 3. ♖xd5 (penning: aanval op een gepend stuk)

50

- 1) 1. ♕c5 ♖c2+ 2. ♕xd4 ♖xc7 3. ♖8b7 (vrijpion verzilveren)
- 2) 1. e5 dxe5 2. ♖xf6+ (2. ♖e7+ ♕xe7+) 2. ... ♖xf6 3. ♖xf6 (veldruiming en aftrekaanval dankzij een gepend stuk is geen goede verdediger)
- 3) 1. ... ♖c3 (1. ... ♖xd2 2. ♖c8+ ♖xc8 3. ♖xd5+) 2. ♖c8+ ♖xc8 3. ♖xd5+ (aftrekaanval)
- 4) 1. ♕c5. De loper heeft de hele diagonaal naar f8 onder controle. Nu heeft zwart die diagonaal niet nodig dus de loper naar e3 omspelen is een goed plan. Zwart kan ♖f6-h5-f4 spelen en met de loper op e3 is dat niet kansrijk.
 1. ♖ad1 Deze ontwikkelingszet kan nog niet. Na twee keer slaan hangt e4.
 1. c4 Deze zet uit een jeugdpartij is niet goed. Wit mag veld d4 niet direct bezetten (wat gebeurde en niets opleverde na
 2. ♖xd4 ♖xd4 3. ♕b4). Eerst de stelling versterken met 1. ... ♖h5 bijv. 2. ♕c1 ♖b4 of 2. ♖ad1 ♖f4 3. ♖xd7 ♖xd7
 4. ♖d1? ♖g6.
- 5) 1. ♖c8+ (1. ♖c6+ ♖a6 2. ♖b8+ ♖a7 3. ♖c6+=) 1. ... ♖xc8 2. ♖xe4 ♖c5+ 3. ♖a4 (verdedig tegen mat)
- 6) 1. ... ♖e3 2. ♖f6 ♖f8 3. ♖f5 ♖a6+ Kwetsbaarheid uitbuiten, slechte stand koning.
- 7) 1. ♕c7 (1. ♕c5 ♖d7 2. ♕b6 ♖c8) 1. ... ♖a8 (1. ... ♖c8 2. ♖d6) 2. ♖xe8+ ♖xe8 3. ♖xf6 (aftrekaanval en uitschakelen verdediging: slaan+hout)
- 8) 1. c4 ♖b3 2. ♖d5 (2. ♖d4 ♖xa4 3. c5 ♖b5) 2. ... ♖xa4 3. c5 (alles ruilen behalve randpion)
- 9) 1. ♖e1 (1. ♖f1? ♕f2 2. ♖xf2 exd3) 1. ... e3 2. ♖f1 e2 3. g4# Kwetsbaarheid uitbuiten, slechte stand koning.
- 10) 1. c6+! ♖xa7 2. ♖g1! (2. ♖g3? ♖a8 3. ♖xh3 ♕a7 4. ♖g4 ♕d4 5. h4 ♕c3 6. h5 ♕xa5 7. h6 ♕c3) 2. ... ♖a8 3. ♖h1 ♕a7 (remise door pat)
- 11) 1. ... d5 2. ♖hb1 ♖d6+ 3. ♖b4 a5 Kwetsbaarheid uitbuiten, slechte stand koning.
- 12) 1. ... ♖h1+ 2. ♖g3 ♖d1 3. ♖e3 ♖d3 (penning: kop- en staartstuk jagen)

51

- 1) 1. ♕c8 (1. ♕e2? ♖e6 2. ♕g4+ ♖f6 3. ♖c2 ♖xe7) 1. ... ♖xc8 (1. ... a4 2. ♕g4 a3 3. ♖c2 a2 4. ♖b2) 2. e8♖+ (vrijpion verzilveren) (*Boll 2011*)
- 2) 1. ... ♖xf3 2. gxf3 ♖d4 3. ♖b1 (3. axb4 ♖cb3+ (3. ... ♖a1+)) 3. ... ♖cb3# (uitschakelen verdediging: slaan)
- 3) 1. ♖e6 ♕xe6 2. ♕xf6 (uitschakelen verdediging door onderbreken)
- 4) 1. ... ♖xd5 2. ♖xd5 ♕xh2+ 3. ♖xh2 ♖xd5 4. ♖xc5+ straft het slaan op d5 af.
- 5) 1. ... ♖c3+ 2. ♖a1 (2. ♖c1 ♖xb2+ 3. ♖xb2 ♖b5+ 4. ♖a3 ♖b1+) 2. ... ♖xb2+ 3. ♖xb2 ♖b5+ 4. ♖a3 ♖b1+ 5. ♖a4

♞c3+ (remise door eeuwig schaak)

- 6) 1. ♞xg6+ hxg6 2. ♞h5+ (2. ♞h7+? ♞g8) 2. ... gxh5 3. ♞h7# (koningsaanval: toegang)
- 7) Fantastische stelling voor wit en toch mag hij niet treuzelen. Als zwart zijn loper op d8 krijgt is de toren van a7 weer beschikbaar.
 1. ♞h4. De juiste manier. Snel g4 doorzetten. Na 1. ... ♞f7 (1. ... ♞ag7 2. ♞1h3) 2. g4 c5 wacht wit even met op f5 slaan en speelt 3. ♞1h2 om later op g2 de toren te ruilen. Plan is gxf5, ♞h5 en ♞g2. Na torenruil kan wit met ♞d6 werken dankzij tussendoor met schaak op h6 slaan.
 1. ♞g1 ♞e7 2. g4 ♞d8 3. ♞gg3 en alles xg4 ten ♞g7+. Wit beter maar veel lastiger om verder te komen. De zwarte stukken doen iets.
 1. ♞h5. De partijzet in een jeugdpartij. Zwart speelt 1. ... ♞h7 en brengt zijn loper naar d8. De partij eindigde in remise.
 - 8) 1. ... ♞e2 2. f6+ ♞g6 3. ♞c8 ♞g1+ 4. ♞xg1 ♞g2# Kwetsbaarheid uitbuiten, moeilijk dekbare dreiging.
 - 9) 1. ♞h8+ ♞e7 2. ♞g7 (2. ♞g8 ♞d1+ 3. ♞h2 ♞xe5+) 2. ... ♞c1+ 3. ♞h2 ♞d8 4. ♞f8+ (4. ♞g8+ ♞c7 5. ♞c3+) 4. ... ♞c7 5. ♞c3+ Kwetsbaarheid uitbuiten, slechte stand koning.
 - 10) 1. ♞b3+ ♞h8 2. ♞e1 (richten en insluiten)
 - 11) 1. ... ♞f8 (1. ... ♞c5? 2. ♞d6 c3 (2. ... ♞xd6 pat) 3. ♞e4) 2. ♞d6 c3 (pat vermijden)
 - 12) 1. ... ♞c5+ 2. ♞d4 ♞f4+ 3. ♞e5 ♞d3+ 4. ♞d6 (jagen en dubbele aanval: paard)

52

- 1) 1. ♞h8+ ♞f7 2. ♞c1 ♞e7 3. ♞c7+ (3. ♞hxc8? ♞xc8 4. ♞xc8 ♞xa2) 3. ... ♞d7 4. ♞xa8 Kwetsbaarheid uitbuiten, slechte stand koning.
- 2) 1. ♞b8+ ♞f8 2. ♞xf8+ ♞xf8 3. ♞d6+ (3. ♞d6+ ♞g8 4. ♞xc5) 3. ... ♞g8 4. ♞xa6 ♞xa6 5. ♞xc5 (uitschakelen verdediging: weglokken+hout en dubbele aanval)
- 3) 1. ♞d5+ ♞e8 2. ♞xf7+ ♞xf7 3. ♞f4+ ♞e7 4. ♞xh3 (verdedig tegen mat)
- 4) 1. ♞c4 ♞xc4 (1. ... ♞b6 2. ♞xd5) 2. dxc4 (baanopening en penning: pen)
- 5) 1. ♞h3! ♞a8 2. ♞e5 activeert wit zijn stukken, jaagt de zwarte terug en verhindert de rokade (♞xf7).
 1. ♞e5 0-0 geen slecht plan als wit 2. ♞h3 laat volgen. Na 2. ... ♞c7 (c6 moet gedekt blijven) 3. ♞h6 moet zwart een kwaliteit inleveren.
 1. h3. De gespeelde zet. Voorlopig heeft de zet geen nut en de pion onttrekt de loper een veld.
- 6) 1. ♞a2+ ♞h8 2. ♞g5 ♞d6 3. ♞f7 Kwetsbaarheid uitbuiten, slechte stand koning.
- 7) 1. ♞g3+ ♞xh6 (1. ... ♞f6 2. ♞g7+ ♞e6 3. ♞e7#) 2. ♞f7 ♞h5 (2. ... ♞h5+ 3. ♞f6) 3. ♞g6+ ♞h4 4. ♞h6+ Kwetsbaarheid uitbuiten, slechte stand koning.
- 8) 1. ... ♞7c3 (1. ... ♞xd2 2. ♞xd2 ♞c1+ 3. ♞d1) 2. ♞d4 ♞c1 3. ♞f1 ♞xd1 4. ♞xd1 ♞c1 (wegjagen en penning – zwakte onderste rij uitbuiten)
- 9) 1. ♞h6+ ♞h8 2. ♞f6 ♞g8 3. ♞xf7 Dreigt mat en na 3. ... ♞c8 komt 4. ♞xg8+ en stikmat)
- 10) 1. ♞e7 ♞f7 2. ♞b4 (batterij neerzetten en aftrekaanval)
- 11) 1. ♞e8! (1. ♞c7? ♞c4+ 2. ♞b6 ♞a6+ 3. ♞xa6) (zetdwang)
- 12) 1. ♞f8+ ♞xf8 2. d8♞ (vrijpion verzilveren)

53

- 1) 1. ♞g7+ ♞h3 2. ♞g4+ ♞h2 3. ♞f2 (3. ♞xh5+? ♞g2) 3. ... ♞h3 4. ♞f4+ Kwetsbaarheid uitbuiten, slechte stand koning.
- 2) 1. ♞d8 (1. ♞c4 ♞xb2 2. ♞d8 ♞e4+) 1. ... ♞xe7 2. ♞c4 ♞xb2 (2. ... ♞c7 3. ♞d2) 3. ♞d7+ ♞xd7 (verdedig door pat) (*Belenky 1954*)
- 3) 1. ♞b3 ♞d4+ 2. ♞d7 ♞xb3 3. ♞c8 Kwetsbaarheid uitbuiten, slechte stand koning.
- 4) 1. ... g5. Zetten die de koningsvleugel verzwakken vallen meestal buiten beeld. Een verzwakking is alleen maar lastig als de tegenstander kan profiteren. Het paard is het enige stuk in de buurt. Na 2. f3 (2. ♞f3 ♞xf3 3. gxf3 ♞f4) 2. ... ♞h5 (logisch maar ook 2. ... ♞f5 is goed omdat de torens worden geactiveerd na 3. ♞xf5 exf5 4. ♞xe7 ♞xe7 5. ♞c2 ♞e8) 3. g4 gxh4 4. gxh5 ♞f4 wint zwart materiaal.
 1. ... ♞f4. De dame in de aanval brengen is logisch maar na 2. g3 ♞h6 3. f3 of 3. ♞c2 heeft zwart te weinig aanvallers. Natuurlijk blijft hij goed staan.
 1. ... e5. Probeert de torens te activeren maar na 2. ♞d2 lukt dat niet. De e-pion staat de dame en het paard in de weg. Daarnaast kan ♞h4 weer veilig naar f3 terug.
- 5) 1. ♞e8+ ♞h7 2. ♞xh6+ gxh6 3. ♞xf7+ ♞h8 4. ♞e5+ Kwetsbaarheid uitbuiten, overwicht aan materiaal.
- 6) 1. g4 (1. ♞a5 hxg3+ 2. fxg3 ♞xd3) 1. ... ♞g6 2. ♞a5 (tegenaanval voorkomen)
- 7) 1. ... ♞d4 2. g3 ♞d1+ 3. ♞g2 ♞g1+ 4. ♞h3 ♞xe5 (batterij neerzetten, tussenzet en ontpennen)
- 8) 1. c8♞! (1. c8♞? pat) 1. ... ♞xc4 2. ♞h8+! (2. ♞xc4?) 2. ... ♞g4 3. ♞h4+ ♞f3 4. ♞xc4 (pat vermijden)
- 9) 1. ♞f3! ♞xf3 2. ♞g5+ ♞d5 3. ♞xf3 (verdedig tegen materiaalverlies)
- 10) 1. ... ♞f3+ 2. gxf3 (2. ♞h1 ♞h4) 2. ... ♞g5+ 3. ♞h1 ♞xa6 (tussenzet)
- 11) 1. ♞h7+ ♞xh7 2. ♞e7+ (2. ♞d7+) 2. ... ♞g6 3. ♞g7+ ♞xh5 4. ♞g4# (magneet)
- 12) 1. ... ♞e2 (1. ... ♞e3 2. ♞e4) 2. ♞xf3 c6# (mat in twee – bewaker erbij halen)

54

- 1) 1. ♞c7+ ♞xc7 2. ♞xc7 (aftrekaanval en penning)
- 2) 1. ♞f8+ ♞g5 2. ♞xb5+ ♞f6 3. ♞h6 (jagen en penning: pen)
- 3) Tekening

- 4) 1. ♔e3. Verrassend genoeg wint alleen een wachtzet (de velden f2, g1 en c5 voldoen ook). Zwart moet wijken en de koning jaagt de loper weg: 1. ... ♗c8 2. ♗c6 ♗d8 3. ♗b7.
1. ♗b6+ ♗c8 (na 1. ... ♗d7? kan wit zijn fout goedmaken 2. ♗f2 ♗c7 3. ♗e3 ♗d8 4. ♗c6 ♗c8 5. ♗d4) 2. ♗c6 ♗c7 (bekende wending in meer eindspelen) 3. a7 ♗b8 en promotie is pat of leidt onvoldoende materiaal om te winnen.
1. ♗e5+ ♗c8 2. ♗b6 ♗xe5 3. a7 ♗d4+ kost de a-pion.
- 5) 1. ♖h8+ ♗g7 2. ♗xe5+ dxe5 3. ♖h7+ ♗f6 4. ♖xf7+
- 6) 1. f4 ♗c4 2. ♗c3 f6 3. f5 ♗f7 4. ♗xf6 Kwetsbaarheid uitbuiten, slechte stand stukken: insluiten door blokkeren, tussenzet, weggagen en penning spelen een rol.
- 7) 1. ♖c1+ (1. ♖b1+? ♗xb1 2. bxa3 ♗c2 3. ♗b4 ♗d3 4. ♗xa4 ♗c4 ; bxa3? pat) 1. ... ♗a2 2. ♖a1+ (2. bxa3? pat) 2. ... ♗xa1 3. bxa3 ♗b2 4. ♗b4 (afwickelen)
- 8) 1. ... ♗g3+ 2. hxg3 ♗g2+ 3. ♗xg2 ♖xg3+ 4. ♗h1 ♖h3# (koningsaanval: toegang)
- 9) 1. ♖b5 e2 2. ♖xf2 e1 ♖+ 3. ♖fl ♖c3 4. fxe5 (verdedig tegen vrijpion)
- 10) 1. ♖xb8+ ♖xb8 2. ♖f5 ♗d7 3. ♖f7+ (penning en uitschakelen verdediging)
- 11) 1. ♗c2 (1. ♗c1 ♖d4+ 2. ♗c2 g1 ♖; 1. ♗e2 ♖f1+ 2. ♗c3 g1 ♖+) 1. ... g1 ♖ (1. ... ♖b2+ 2. ♗d1 ♖b1+ 3. ♗c1) 2. ♗c3+ (verdedig tegen vrijpion)
- 12) 1. ♗xg7+ ♗e7 2. ♗f8+ (2. ... ♗xf8 3. ♖xe6) 2... ♖gxf8 3. ♖h7+ ♖f7 4. ♖xf7+ Kwetsbaarheid uitbuiten, slechte stand koning: weglukken of de witte toren grijpt in.

55

- 1) 1. ♖g5 (1. ♖b7+? ♗f8) 1. ... ♗f8 (1. ... ♗f4 2. ♖f5+ ♗g6 3. ♖xf4) 2. ♖g7+! (2. ♖xg8? ♗xh6) 2. ... ♗xg7+ (2. ... ♗f6 3. ♗xg8) 3. hxg7 (vrijpion verzilveren)
- 2) 1. ♗a5+ (1. ♗c3? ♖xd5 2. ♗xg7 (2. ♗a5+ ♗e7 3. ♖d1) 2. ... ♖e8) 1. ... ♗e7 2. ♗c3 ♖xd5 3. ♗xg7 (tussenzet en röntgenaanval)
- 3) 1. ♖xg7+ ♗xg7 2. ♖e7+ ♗g6 (2. ... ♗g8 3. ♖h7) 3. ♖h7+ ♗g5 4. ♖h6+ ♗g4 5. ♖h4# (koningsaanval: toegang)
- 4) 1. f4 exf4 2. e5 Natuurlijk, wit neemt het zwarte paard velden af. 2. ... a5 (anders speelt wit a5) 3. ♖xf4 alle witte stukken zijn actiever dan die van zwart. Leerzaam is nog dat na 1. ... f6 2. fxe5 fxe5 3. ♖h5 ♗f6 wit niet direct moet toehappen met 4. ♖h6+ en 5. ♖xb6. Na 5. ... ♗d6 kan zwart op b8 torens ruilen en tegenspel krijgen. Juist is 4. ♗e3 en 5. ♖f1+.
1. ♖dh1. De partijzet. Torenverdubbeling heeft hier geen zin. Binnenkomen lukt niet en h7 nog een keer aanvallen kan net.
1. ... f6 2. ♖g1 a5 3. ♗d3 ♗d6 4. ♖gh1 ♗e8 5. b3 ♗g6 6. ♗e2 ♗b7 7. ♗g3 ♗d6 8. ♗e3 ♗f7
1. ♖h5 f6. In Stap 5 heeft stiekem aanvallen niet zo veel zin meer. Zetten die de tegenstander sowieso wil spelen hoeft je niet uit te lokken.
- 5) 1. ♖d8+ b6 2. ♖d1 bxc5 (2. ... ♖xc5 3. b4#; 2. ... ♗xa3 3. ♖d2#) 3. ♖d8# Kwetsbaarheid uitbuiten, slechte stand koning. Verrassend toch wel.
- 6) 1. ♗d3 (1. ♗d5 ♗g6 2. ♗e6 ♗h5 3. ♗f6 ♗h4 4. ♗f5 ♗xh3 5. ♗xg5 ♗g3 6. ♗h5 ♗xf3 7. ♗h4 ♗g2 8. ♗g4 f3) (verdedigen)
- 7) 1. ... dxc4 2. ♖c3 (2. ♗a4 ♖xa2 3. ♗d7 ♖d8) 2. ... ♖d8 3. ♗e3 cxb3 (ontpennen)
- 8) 1. ... c4 2. ♗c7+ (2. ♗d4 ♗d3+) 2. ... ♗d8 3. ♖e3 (3. b3 cxb3 4. ♗xa8 b2 5. ♖d1 ♖xa2) 3. ... ♗xc7 (uitschakelen verdediging door onderbreken)
- 9) 1. ♖de1 (1. ♖e5? f6) 1. ... ♖d7 2. f6 (uitschakelen verdediging door onderbreken)
- 10) 1. ... ♗e8 (1. ... ♗f6 2. ♖xc7+ ♗xd8 3. ♖xg7) 2. ♖xc7 h6 (verdedigen)
- 11) 1. ... ♗e2 2. ♗d4 ♗xd1 3. ♖xd1 e5 (insluiten en penning)
- 12) 1. ♗d6 ♗xd6 (1. ... ♗xf4 2. ♖xf7+ ♗h8 3. ♗xe8) 2. ♖xd5 ♖xe1+ 3. ♖xe1 ♖d8 4. ♖xd6 (uitschakelen verdediging door onderbreken) (*Movsesian-Van Foreest, Teplice 2016*)

56

- 1) 1. ♖a8+ ♗h7 2. ♖e4+ ♖g6 3. ♖xd7 Kwetsbaarheid uitbuiten, slechte stand stukken.
- 2) 1. ♗xe5! (1. ♖xe5? ♗c6+) 1. ... ♗f7+ 2. ♗f6 ♗xh8 3. e5! (remise door onvoldoende materiaal)
- 3) 1. ♗d6 (1. ♗g5? ♗g8 2. ♖b3+ ♖d5) 1. ... h6 (1. ... ♖xd6 2. ♖b8+; 1. ... ♖xd6 2. ♖e8+) 2. ♗f7+ (uitschakelen verdediging door onderbreken)
- 4) 1. b4 axb3 2. axb3 Deze zetten zouden onder het diagram moeten staan: 1. ... ♖hc8 3. ♗g2 ♖6c7 (verdedig tegen penning).
1. ♖c3 is de beste zet maar zwart staat gewoon een stuk voor.
- 5) 1. ♖h8+ ♗xh8 2. b8 ♖+ ♗h7 3. ♖g8+ ♗xg8 (3. ... ♗h6 4. ♖h8+ ♗g5 5. ♖h4#) 4. ♖c8+ ♗h7 5. ♖xh3+ (remise door eeuwig schaak)
- 6) 1. ♖d5 ♖c8 (1. ... ♖d6 2. ♖e1 ♗f7 3. ♖c4) 2. ♖e1 ♗f7 3. ♖c4 (3. ♖e2 ♗d6 4. ♖f5) (penning: aanval op een gepend stuk)
- 7) 1. ♗h5. Wit heeft meer stukken op de koningsvleugel en kan met f4-f5 ook de f-toren in de aanval betrekken; ook ♖d1-d3 is een optie. Na 1. ... ♗d7 (1. ... ♗xe5 2. ♖xe5 is direct uit) 2. f4 bouwt wit een aanval op.
1. ♗g4. Zwart kan 1. ... ♗xd4 spelen (of ook 1. ... ♖xc4 2. ♗xf6+ gxf6 3. ♖g4+ ♗f8) en na 2. ♗xh6+ ♗f8 – niets aan de hand)
1. c5. Gespeeld in -14 partij. Na 1. ... ♗xe5 2. dxe5 ♗d7 3. ♖e3 b6 miste wit 4. ♖d4 (met tempo verdubbelen en pennen). Zwart moet op de tweede zet zijn paard op d5 zetten.
- 8) 1. ♖d8+ ♗c8 2. ♖xe5+ ♗a7 3. ♗xc8+ ♗a8 4. ♗b6+ ♗a7 5. ♖b8# Kwetsbaarheid uitbuiten, slechte stand koning.
- 9) 1. f7+ ♖xf7 2. ♖d8+ ♗h7 3. ♗xd5 Kwetsbaarheid uitbuiten, slechte stand koning.
- 10) 1. ♗xc5 ♗xc5 2. ♖xc5 bxc5 3. ♗b7 (weglokken en dubbele aanval: loper)

- 11) 1. ♠g8 ♜xg8 2. fxg5+ fxg5 3. ♞xf1 (weglokken en aftrekaanval)
- 12) 1. ♠g7+ ♔g8 2. ♜f8+ ♜xf8 3. ♞h8+ ♔f7 Kwetsbaarheid uitbuiten, slechte stand koning.

57

- 1) 1. ♔a6 e6 (1. ... e5 2. ♞d7#; 1. ... ♔xc6 2. ♞e6#) 2. ♞c5# (*Schneider 2016*)
- 2) 1. ♔e6 ♔d3 (1. ... ♔f3 2. ♞g3#) 2. ♞c3# (*Holm*)
- 3) 1. ♞f4 a4 (1. ... ♔b6 2. ♞b8#) 2. ♞b4# (*Kacheev 1976*)
- 4) 1. ♞e6 b5 (1. ... b6 2. ♞c8#; 1. ... ♔b6 2. ♔d7#) 2. ♔c7# (*Herbert 2016*)
- 5) 1. ♞e7 ♔a2 (1. ... a2 2. ♞e1#; 1. ... axb2 2. ♞a3#) 2. ♞xa3# (*Sjelototsko*)
- 6) 1. ♞d8 ♔g4 (1. ... g4 2. ♞h4#; 1. ... ♔h6 2. ♞h8#) 2. ♞d1# (*Redlin 2016*)
- 7) 1. a4 ♔c5 (1. ... c5 2. ♞a3+; 1. ... ♔xa4 2. ♞c4#) 2. ♞d4# (*Nikitin 1995*)
- 8) 1. ♞b5 ♔xe6 (1. ... c5 2. ♞d7#; 1. ... c6 2. ♞e5#) 2. ♞c6# (*Tylor*)
- 9) 1. ♞a3 d4 (1. ... ♔d4 2. ♞b4#; 1. ... f3 2. ♞e3#) 2. ♞a8# (*Marzwalaschwili*)
- 10) 1. ♞b5 ♔d6 (1. ... d5 2. ♞c6#; 1. ... d6 2. ♞f5#; 1. ... f6 2. ♞d5#; 1. ... f5 2. ♞e5#) 2. ♞b6# (*Commandeur 1947*)
- 11) 1. ♞d7 ♔a6 (1. ... a6 2. b4#; 1. ... b5 2. ♞xa7#) 2. ♞a4# (*Ernst 1996*)
- 12) 1. ♔e7 f2 (1. ... h5 2. ♞f6#; 1. ... ♔h5 2. ♞g4#; 1. ... ♔f4 2. ♞e5#) 2. ♞g4# (*Kuligin 1989*)

58

- 1) 1. ♞g2 ♔f4 (1. ... ♔d3 2. ♜xf3#) 2. ♜xf3# (*Szentgyorghi 1927*)
- 2) 1. ♔f4 h6 (1. ... hxg6 2. ♞h8#; 1. ... ♔h4 2. ♜h6#) 2. ♜g4# (*Kirichenko 2000*)
- 3) 1. ♔a5 ♔a2 (1. ... b6+ 2. ♔xb6#; 1. ... (c4 2. ♔b6#) 2. ♔b6#) (*Loyd 1890*)
- 4) 1. ♔e5 c6 (1. ... ♔e7 2. ♞h7#; c5 Qb7#; 1. ... c5 2. ♞b7#) 2. ♞h7# (*Galitzky 1903*)
- 5) 1. ♜b2 c3 (1. ... ♔c3 2. ♞xe5#; 1. ... ♔e4 2. ♞g4#) 2. ♜b4# (*Di Vinzenci 1996*)
- 6) 1. ♞f2 e5 (1. ... h3 2. ♜g1#; 1. ... ♔h3 2. ♞f3#) 2. h3# (*Bogdanov 1973*)
- 7) 1. ♔d3 ♔e5 (1. ... h5 2. ♞d4#) 2. ♞d4#
- 8) 1. ♜a3 d4 (1. ... c4 2. ♞d1#; 1. ... ♔c4 2. ♞f1#) 2. c4# (*Kirilov 1985*)
- 9) 1. ♔c5 e3 (1. ... c2 2. ♞a3#; 1. ... ♔e3 2. ♔c4#) 2. ♞h7# (*Gold 1902*)
- 10) 1. ♞a1 b4 (1. ... e5 2. ♞a2#; 1. ... ♔e5 2. ♜c5#) 2. ♞a5# (*Fadayev 1982*)
- 11) 1. d4 d6 (1. ... d5 2. ♞a6#; 1. ... ♔f6 2. d5#) 2. d5# (*Keidanski 1902*)
- 12) 1. ♞h5 d6 (1. ... d5 2. ♜c6#; 1. ... f6 2. ♞d5#; 1. ... f5 2. ♞g6#) 2. ♞f5# (*Groenroos 1980*)

59

- 1) 1. ♔b5 cxb5 2. ♜a6# (*Schachnasarjan 1992*)
- 2) 1. ♠e4 dxe4 2. ♜d8# (*Anónimo*)
- 3) 1. ♠d3 g5 (1. ... ♔h7 2. ♜h5#) 2. ♔g8# (*Olejniak 1989*)
- 4) 1. ♔xc2 dxc2 (1. ... d2 2. ♔e3#) 2. ♜d8# (*Reitman 1994*)
- 5) 1. ♜d4 f6 (1. ... f4 2. ♜d5#) 2. ♜d5+ (*Popow 2006*)
- 6) 1. ♜a5 g3 (1. ... g5 2. ♠e8#; 1. ... ♔g5 2. ♠c6#) 2. ♠e2# (*Kowbassa 1987*)
- 7) 1. ♠e6 h4 (1. ... ♔h4 2. ♔f3#) 2. ♜f5# (*Milošeski 2004*)
- 8) 1. ♜d4 ♔xe5 2. ♠g7# (*Onada 1995*)
- 9) 1. ♠e6 ♔a3 (1. ... b2 2. ♔b4#) 2. ♜a1# (*Peretjaka 1990*)
- 10) 1. ♠e2 f1♞ (1. ... g6 2. ♔f7#; 1. ... g5 2. ♜f6#) 2. ♜h5# (*Saks 1996*)
- 11) 1. ♠c8 h1♞ (1. ... g2 2. ♜g7#) 2. ♜d2# (*Kowbassa 1994*)
- 12) 1. ♜a7 ♔b5 (1. ... b6 2. ♠d7#) 2. ♠d7# (*Smoljanovic 2002*)

60

- 1) 1. ♠f5 ♔xf7 2. ♠d7# (*Davey 1947*)
- 2) 1. ♠g2 ♔d5 2. ♔f4#
- 3) 1. ♜e5 ♔f4 (1. ... ♔h4 2. ♠f2#) 2. ♠h2# (*Stolbow 1995*)
- 4) 1. ♔d3 ♔b5 2. ♔c3# (*Efimow 1983*)
- 5) 1. ♜d5 ♔a3 (1. ... ♔c3 2. ♠e1#) 2. ♠c5# (*Rodionow 1992*)
- 6) 1. e3 ♔f3 2. ♜d2# (*Galma 1999*)
- 7) 1. ♔d2 c1♞ (1. ... c1♞ 2. ♜b1#; 1. ... a4 2. ♜a2#) 2. ♔b3# (*Andrejew 1997*)
- 8) 1. ♔e2 ♔g2 2. ♔f2# (*Speckmann 1972*)
- 9) 1. ♔b2 ♔b4 2. ♜c4# (*Bantipow 1994*)
- 10) 1. ♔b6 b3 (1. ... c4 2. ♜xb4#) 2. ♜a1# (*Tschernjawski 1995*)
- 11) 1. ♜d2 ♔f1 (1. ... h2 2. ♜d1#) 2. ♜d1# (*Schönberger 1925*)
- 12) 1. ♜b4 g3 2. ♔f5# (*Dzekcer 1969*)

61

- 1) 1. g4 h3 (1. ... hxg4 2. ♜xg4#; 1. ... hxg3 2. ♜xg3#; 1. ... ♔g5 2. ♞f6#) 2. gxh5# (*Koschakin 1999*)
- 2) 1. ♜h6 ♔b5 (1. ... ♔d5 2. ♞e6#; 1. ... f4 2. ♞d3#) 2. ♞a6# (*Scheltonoschko 1985*)
- 3) 1. ♜c7 ♔e6 (1. ... e4 2. ♞c4#; 1. ... exd4 2. ♞f5#) 2. d5# (*Sorokin 1969*)
- 4) 1. ♞c5 ♔f6 (1. ... d6 2. ♞f5#; 1. ... d5 2. ♞e7#) 2. ♞e7# (*Dittkowski 1926*)

- 5) 1. ♖d3 ♘a6 (1. ... a3 2. ♖xa3#; 1. ... b4 2. ♖d5#) 2. ♖xa4# (*Bolotbekow 1990*)
- 6) 1. ♖b3 ♘g3 (1. ... g3 2. ♖e6#) 2. ♘e4# (*Djatschuk 1999*)
- 7) 1. ♖a8 b6 (1. ... ♘a4 2. ♖b4#; 1. ... a4 2. ♖b4+) 2. ♖d7# (*Andrejew 2004*)
- 8) 1. ♖a6 ♘xc2 (1. ... b3 2. ♖d3#) 2. ♖a2# (*Aliowsadsade 1993*)
- 9) 1. ♖d5 ♘a3 (1. ... ♘c3 2. ♖xb3#; 1. ... a4 2. ♖c5#) 2. ♖xb3# (*Andrejew 1997*)
- 10) 1. ♖e8 ♘d4 (1. ... ♘c2 2. ♖c8#; 1. ... d4 2. ♖c8#) 2. ♖b4# (*Szentgyörgyi 1933*)
- 11) 1. ♖h4 ♘d5 (1. ... d5 2. ♖c2#; 1. ... c5 2. d5#) 2. ♖a2# (*Birnow 1951*)
- 12) 1. ♖b8 e4 (1. ... ♘e4 2. ♖b1#; 1. ... ♘f6 2. ♖f8#) 2. ♖f4# (*Dorochow 1988*)

62

- 1) 1. ♘a4 a2 (1. ... ♘b4 2. ♖b6#) 2. ♖b6# (*Larsson 1927*)
- 2) 1. ♘xa2 bxa2 (1. ... b2 2. ♘c3#) 2. ♖b5# (*Reitman 2000*)
- 3) 1. ♘c1 bxc1 ♖ (1. ... b1 ♖ 2. ♖c2#) 2. ♖c2# (*Juschakow 1985*)
- 4) Tekening
- 5) Tekening
- 6) 1. ♖c1 ♘a3 (1. ... a3 2. ♘c5#) 2. ♖c3# (*Kaschtschejew 1979*)
- 7) 1. ♘b1 ♘f5 (1. ... e3 2. ♘e6#) 2. ♖f3# (*Lichtenfeld 1933*)
- 8) 1. ♘f7 a3 (1. ... ♘a3 2. ♘c2#) 2. ♖c4# (*Kaschtschejew 1971*)
- 9) 1. ♘xe6 ♘e2 (1. ... g3 2. ♘g4#; 1. ... ♘g3 2. ♖d3#) 2. ♘xg4# (*Kolpakow 1991*)
- 10) 1. ♘h5 ♘xh5 (1. ... h3 2. ♖f4#) 2. ♖f5# (*Hoffmann 1967*)
- 11) 1. ♖f5 ♘xh3 (1. ... e4 2. ♖f4#; 1. ... ♘g4 2. ♖f4#) 2. ♖xh5# (*Parshin 1993*)
- 12) 1. ♘b5 e4 (1. ... c5 2. ♘c7#; 1. ... c6 2. ♘c4#) 2. ♖g5# (*Lincoln 1996*)

63

- 1) 1. ♘h7 f5 (1. ... f6 2. ♖d5#) 2. ♘g8# (*Gies 1926*)
- 2) 1. ♖g2+ ♘f4 (1. ... ♘d3 2. ♖c2#) 2. ♖g4# (*Schönberger 1925*)
- 3) 1. ♘b3 e4 (1. ... ♘d4 2. ♖d5#; 1. ... ♘d2 2. ♖d1#) 2. ♖d1# (*Popov 2009*)
- 4) 1. ♖a8 ♘c3 (1. ... ♘c1 2. ♖a1#) 2. ♖h8# (*Osipov 1985*)
- 5) 1. ♘d5 ♘a4 (1. ... b5 2. ♖a3#; 1. ... a4 2. ♘d2#) 2. ♖c4# (*Andreev 1996*)
- 6) 1. ♘f2 ♘e5 (1. ... e3 2. ♘g3#) 2. ♖g5# (*Andreev 2002*)
- 7) 1. ♖g5 c5 (1. ... e3 2. ♖xe3#; 1. ... ♘c3 2. ♖d2#) 2. ♖f6# (*Zimmer 2007*)
- 8) 1. ♘e8 a3 (1. ... ♘a2 2. ♘f7#; 1. ... ♘b4 2. ♖c3#) 2. ♖b1# (*Bogdanov 1974*)
- 9) 1. ♘f5 ♘f3 (1. ... ♘f1 2. ♖f2#) 2. ♖f2# (*Kovacs 2010*)
- 10) 1. ♘a3 d1 ♖ (1. ... ♘d1 2. ♖xd2#; 1. ... d1 ♘ 2. ♘d2#) 2. ♘h4# (*Shinkman 1905*)
- 11) 1. ♘c2 b3 (1. ... e1 ♖ 2. ♖d3#; 1. ... e1 ♘ 2. ♖f2#) 2. ♖c3# (*Brixi 1930*)
- 12) 1. ♖h8 b3 (1. ... f3 2. ♖e5#; 1. ... ♘f3 2. ♖h3#) 2. ♖c3# (*Lund 1939*)

64

- 1) 1. ♖c6 ♘b4 (1. ... ♘a6 2. ♖a8#; 1. ... b4 2. ♖a4#) 2. ♖c3# (*Andrejew 1996*)
- 2) 1. ♖b8 ♘h4 (1. ... g3 2. ♖h8#) 2. ♖h2# (*Antipow 1995*)
- 3) 1. ♖c5 b6 (1. ... ♘a6 2. ♖a7#; 1. ... ♘a4 2. ♖b4#) 2. ♖a3# (*Kitschigin 1987*)
- 4) 1. ♖a2 ♘g3 (1. ... g3 2. ♖e6#; 1. ... f3 2. ♖h2#) 2. ♖g2# (*Andrejew 1997*)
- 5) 1. ♖d7 ♘b6 (1. ... a6 2. ♘c4#; 1. ... c6 2. ♖xa7#) 2. ♖b5# (*Junker 1925*)
- 6) 1. ♖c4 ♘a4 (1. ... d2 2. ♘c2#; 1. ... a4 2. ♖c3#) 2. ♘c2# (*Andrejew 1997*)
- 7) 1. ♖a4 ♘c2 (1. ... ♘a1 2. ♘c3#; 1. ... bxa2 2. ♖d1#) 2. ♖e4# (*Biedermann, 1876*)
- 8) 1. ♖d5 ♘a4 (1. ... c4 2. ♖b5#) 2. ♖c4# (*Antipow 1995*)
- 9) 1. ♖e6 f4 (1. ... ♘h5 2. ♖h6#; 1. ... h5 2. ♖f6#) 2. ♖g4# (*Bogdanow 1988*)
- 10) 1. ♘g8 f6 (1. ... f5 2. ♖e8#; 1. ... h5 2. ♖g5#) 2. ♘f8# (*Hobat 1935*)
- 11) 1. ♖g8 ♘e3 (1. ... e3 2. ♖d5#; 1. ... a3 2. ♖b3#) 2. ♖g3# (*Busch 1967*)
- 12) 1. ♖e2 c2 (1. ... ♘d5 2. ♖e5#; 1. ... d6 2. ♖c4#; 1. ... d5 2. ♖e3#) 2. ♖c4# (*Grebeskow 1988*)

